Poštni urad Celovec 2 — Verlagspostamt Klagenfurt 2 | Izhaja v Celovcu — Erscheinungsort Klagenfurt | Posamezni izvod 1,30 Šil., mesečna naročnina 5 Šilingov | P. b. b.

SLOVENSKI vestnik

Letnik XIX. | Celovec, petek, 18. december 1964 | Štev. 51 (1167)

Dosledno po poti miru
in mednarodnega sodelovanja

Zadnjo nedeljo je bil v Beogradu zaključen VIII. kongres Zveze komunistov Jugoslavije, na katerem je sodelovalo 1300 delegatov iz vseh predelov Jugoslavije, navzoči pa so bili tudi predstavniki tridesetih delavskih strank iz 27 držav. Na kongresu so izčrpno obravnavali raznovrstno problematiko gospodarskega, delavskega, družbenega in kulturnega življenja Jugoslavije ter v zaključni resoluciji izdelali smernice za bodoče delo in naloge. Prav tako pa je kongres obširno osvetlil tudi vprašanje mednarodnih odnosov in mednarodnega delavskega gibanja ter zlasti opozoril na potrebo po nadaljnjih prizadevanjih za ohranitev miru in utrditev miroljubnega sožitja med državami.

Glede mednarodnega položaja je v resoluciji ugotovljeno, da se je v zadnjih letih razmerje sil v svetu še naprej očitno razvijalo v korist miru in socializma. Porast zavesti ljudstev o neizogibnosti ohranitve miru, da bi človeštvo moglo obstati in napredovati, vodi k novi polarizaciji v svetu, v kateri pridobivajo sile miru in napredka čedalje bolj izrazito premoč nad silami reakcije in hladne vojne. Politika aktivne, miroljubne koeksistence med državami z različnimi družbeno-političnimi sistemi je postala v pogojih grožnje nuklearne vojne edina alternativa za obstoj človeštva in najširša platforma enakopravnega sodelovanja in napredne akcije.

Mednarodni položaj je obremenjen z resnimi nevarnostmi za mir in neodvisnost narodov, številni svetovni problemi so še naprej odprti. Sile imperializma in reakcije se upirajo vzpostavitvi enakopravnih mednarodnih odnosov, boju za osvoboditev in utrditev neodvisnosti novo osvobojenih držav. Mednarodno delavsko gibanje, ki se je okrepilo s pridobljenimi izkušnjami, s krepitvijo samostojnosti in odgovornosti delavskih partij pred lastnimi narodi ter z razvijanjem sodelovanja in solidarnosti na novih temeljih, čedalje bolj uspešno in kljub težavam rešuje nove velike probleme in naloge, s katerimi se srečuje.

Nadaljnji razvoj socializma je neločljivo povezan z ohranitvijo in utrditvijo miru, zato se hoče Jugoslavija še naprej odločno bojevati za krepitev politike miroljubne koeksistence. Mir in miroljubna koeksistenca pa ne moreta biti zagotovljena in stabilna, če ne bodo vsi narodi osvobojeni kolonialnega jarma in vseh vrst neenakopravnosti ter zunanjega vmešavanja v njihove notranje odnose. K takemu razvoju mednarodnih odnosov bo še posebej prispevalo dosledno uresničevanje politike, ki je bila formulirana na beograjski in kairski konferenci šefov držav in vlad nevezanih držav — ki se je afirmirala kot trajen faktor svetovnega pomena za mir, napredek in mednarodno sodelovanje.

Treba je čimprej popolnoma likvidirati ostanke kolonializma, kar predstavlja osnovno zahtevo podjarmljenih narodov in potrebo miru in svobode vseh dežel. Zato bo Jugoslavija nadaljevala politiko podpore in pomoči boju koloniziranih narodov za njihovo osvoboditev. Z isto odločnostjo kot doslej se bo bojevala proti vsem oblikam neokolonializma in hegemonizma, s katerim žele imperialistične sile ohraniti privilegije ter doseči nove pozicije.

Neizogibno je treba nadaljevati boj za takšne ekonomske odnose v svetu, ki bodo prispevali k razcvetu vseh narodov, zlasti pa k premagovanju globokih razlik v ekonomskem razvoju med razvitimi in manj razvitimi deželami, da bi pospešili razvoj dežel v razvoju, za novo mednarodno delitev dela, kar pomeni enega izmed osnovnih mednarodnih problemov.

V današnjem času je treba takoj vsestransko okrepiti akcije za prenehanje oboroževalne tekme, proti vsem poskusom z jedrskim orožjem in proti vsem oblikam širjenja tega orožja, za prenehanje proizvodnje in likvidacijo zalog jedrskega orožja kot tudi za vse druge praktične ukrepe za splošno in popolno razorožitev. Potrebno je prizadevanje vseh naprednih sil, da bi OZN, ustanovljena za zavarovanje miru, miroljubnega mednarodnega sodelovanja in svobodnega razvoja vseh dežel, popolnoma upravičila pričakovanja človeštva.

Premoč sil socializma v svetu, raznovrstnost oblik, v kakršnih nastajajo, in zapletenost pogojev boja postavljajo mednarodno delavsko gibanje pred nove, velike naloge. Priznavanje različnih poti v socializem in pravice vsake partije, da svoje naloge določa po lastnih pogojih, je v skladu z načelom popolne odgovornosti vsakega gibanja za progresivni razvoj v lastni državi kot tudi v svetu. V boju za mir in socializem pa je mogoče in potrebno ustvarjati sodelovanje in borbeno solidarnost, tako v okviru mednarodnega delavskega gibanja kakor tudi v vseh drugih naprednih miroljubnih in osvobodilnih gibanjih.

Predsednik SFR Jugoslavije Josip Broz Tito, ki je bil na kongresu znova izvoljen za generalnega sekretarja ZKJ, je v zaključnem govoru dejal: Tako naj tudi ta kongres postane zgodovinski z izpolnjevanjem zastavljenih nalog v naši vsakdanji praksi. To pomeni, da moramo preiti od besed k dejanjem. Naše sklepe smo spravili na papir, zdaj pa morajo postati jedro vsega našega dela v podjetjih, raznih ustanovah in povsod, na vsakem koraku ... Storimo tokrat vse, da v naši deželi ne bo nihče razočaran.

Deželni glavar se poslavlja

Koroški deželni zbor je imel v torek zadnjo sejo sedanje legislaturne dobe — kakor znano, bomo 14. marca 1965 volili na Koroškem nov deželni zbor — na kateri se je deželni glavar Wedenig poslovil od poslancev, ker z dosego starostne meje izstopa iz aktivnega političnega življenja. Ob tej priložnosti se je v daljšem govoru spomnil najvažnejših obdobij deželne politike v zadnjih dvajsetih letih in zlasti po letu 1947, ko je bil prvič izvoljen za deželnega glavarja. Opozoril je na velike težave prvih povojnih let, ko je bilo treba z ogromnimi žrtvami in napori vseh prebivalcev Koroške celiti rane, ki jih je zasekala vojna, hkrati pa nakazal tudi lepe uspehe, ki so bili doseženi v zadnjih dveh desetletjih na vseh področjih.

V svojem poslovilnem govoru pred deželnim zborom je deželni glavar Wedenig zavzel stališče tudi do vprašanja slovenske manjšine na Koroškem. Poudaril je, da mora imeti manjšina občutek, da je v deželi res doma, in potem nadaljeval: **„V tem pogledu sem večkrat naletel na grobo nerazumevanje, zato tudi danes ne bi hotel pustiti nobenega dvoma o tem, da more resnično domovinsko zvestobo dokazati samo tisti, ki manjšino spoštuje, jo priznava v njenih življenjskih pravicah in gleda v njej to, kar je: obogatitev zaklada naše skupne koroške domovine. To stališče, ki se distancira od zastarele miselnosti slepega nacionalizma in priznava med narodi veljavne moralne zakone, je na malem koroškem primeru naravnost usmerjeno v bodočnost Evrope in zasluži, da ga imenujemo avstrijsko stališče. Danes je vprašanje slovenske manjšine na Koroškem s postopnim uresničevanjem državne pogodbe že do velike mere zgubilo na ostrini — tudi manjšina je spoznala dobro voljo in njeni predstavniki so postali umerjenejši. Odnosi z Jugoslavijo — ne glede na to, da se njen režim razlikuje od našega — in prav tako z Italijo so dobri. V živahnem srečavanju ljudi, ki se srečavajo kot ljudje, in ne nazadnje v kulturni izmenjavi, ki jo je začela koroška deželna vlada gojiti že zgodaj, čutimo preko meja slutnjo bodoče evropske pomladi narodov, v kateri za sovraštvo in prepir ne bi več smelo biti prostora. Srečen sem in mislim, da smo srečni lahko vsi, da smo lahko sodelovali pri ustvarjanju današnjega položaja."**

ZASEDANJE GENERALNE SKUPŠČINE OZN:

Nadaljuje se splošna razprava

Na sedežu OZN v New Yorku Generalna skupščina Združenih narodov nadaljuje splošno razpravo, v kateri predstavniki posameznih držav obravnavajo razne probleme, od katerih rešitve je v veliki meri odvisen nadaljnji razvoj v svetu. V prvi vrsti gre nedvomno za vprašanje razorožitve, torej vprašanje, o katerem je bilo govora že na vseh dosedanjih zasedanjih OZN in o katerem so razpravljali že na mnogih drugih mednarodnih konferencah, ne da bi bilo doslej možno napraviti bistven korak naprej.

To dejstvo so na zadnjem zasedanju poudarili številni delegati, ki so izrazili obžalovanje, da še ni uspelo doseči sporazuma o razorožitvi. Predlagali so, da bi razorožitvena konferenca v Ženevi kmalu spet začela z delom in da bi bili sprejeti konkretni ukrepi za dosego popolne in splošne razorožitve. Prav tako živahno poteka razprava tudi o vprašanjih kolonializma in zagotovitve gospodarske neodvisnosti držav v razvoju, južnoafriški režim pa je bil znova obsojen zaradi svoje politike rasne diskriminacije.

Predstavnik Kube je na zasedanju opozoril na nove priprave Amerike in njenih latinskoameriških zaveznikov za napad na Kubo. Med njegovim govorom je prišlo pred poslopjem OZN do eksplozije, kar je kubanskega delegata le še bolj podžgalo v njegovi obsodbi vmešavanja Amerike v notranje zadeve Kube.

Poljski zunanji minister Rapacki je v Generalni skupščini predlagal sklicanje posebne konference vseh evropskih držav, na kateri bi ob sodelovanju Amerike in Sovjetske zveze razpravljali o vprašanjih, ki so povezana z varnostjo Evrope.

Amerika in Belgija
na zatožni klopi v Varnostnem svetu

Nedavna vojaška intervencija Amerike in Belgije v Kongu je sprožila posebno razpravo v Varnostnem svetu, kjer sta bili obe državi deležni najostrejše obsodbe predvsem s strani afriških držav. Odločno je bilo zavrnjeno ameriško-belgijsko stališče, da je šlo pri intervenciji za „humano akcijo" v pomoč belim talcem. Belgijski zunanji minister Spaak je moral med razpravo priznati, da pred ameriško-belgijsko intervencijo sploh ni prišlo do nobenih izgredov kongoških upornikov nad belimi talci in je s tem sam ovrgel vso argumentacijo, s katero sta Amerika in Belgija skušali zagovarjati svoje očitno vmešavanje v notranje zadeve Konga. Afriške države so zahtevale odločne ukrepe, da se v bodoče take stvari ne bi več ponovile.

Kreisky in Saragat
sta spet razgovarjala o južnotirolskem vprašanju

Zunanja ministra Avstrije in Italije dr. Kreisky in Saragat sta se v sredo popoldne sestala v Parizu, kjer sta v triurnem razgovoru pregledala dosedanje delo mešane avstrijsko-italijanske komisije strokovnjakov, katera že več mesecev obravnava vprašanje Juž. Tirolske.

Po sestanku sta oba ministra dala kratko izjavo o razgovoru. Italijanski minister Saragat je dejal, da so bili pri pregledu dela komisije ugotovljeni bistveni napredki, medtem ko je dr. Kreisky poudaril, da je bilo med razgovorom doseženo fundamentalno zbližanje stališč v gotovih problemih.

Oba ministra bosta o razgovoru poročala svojim vladam in se nato sporazumela za nadaljnje razgovore.

Državni tožilec na Novakovem procesu:

Strašnih zločinov nacizma
ne sme zakriti zavesa pozabe

Včeraj se je na Dunaju končal proces proti Eichmannovemu sodelavcu Novaku (ob zaključku lista razsodba še ni bila znana — op. ured.), ki je bil obtožen, da je organiziral prevoze Židov v koncentracijska taborišča, kjer so bili umorjeni. Glavni tožilec dr. Kovacs je v svojih izvajanjih še enkrat opozoril na vsa grozodejstva, ki so jih zagrešili nacistični zločinci in v imenu tožilstva poudaril: Čeprav je od takrat minilo 20 let, ne smemo dopustiti, da glavni krivci teh množičnih umorov ne bi bili klicani na odgovornost samo zato, ker je medtem minilo dvajset let. Strašnih množičnih umorov ne sme prekriti zavesa pozabe, v interesu naše države in tudi naših otrok moramo voditi take procese, kajti gre za človeško dostojanstvo in država ter njeni funkcionarji so dolžni, da človeško dostojanstvo postavijo v središče svoje dejavnosti.

Dr. Mayer-Maly pa je dejal, da skuša Novak danes svojo vlogo sicer zmanjševati, vendar je dokazano, da ni bil podrejen uradnik, ki ne bi bil vedel, kaj pomeni „dokončna rešitev" židovskega vprašanja. Zahteval je obsodbo v smislu obtožbe. Ko je zagovornik Novaka Alfred Fürst skušal prikazovati obtoženca kot „majhno ribo", je prišlo v sodni dvorani do silnega razburjenja in ostrih protestov, kajti navzoči poslušalci so bili prepričani, da sedi z Novakom na zatožni klopi človek, ki je odločujoče sodeloval pri strašnih zločinih.

TITO NA KONGRESU ZKJ:

Manjšine so faktor zbliževanja
in sodelovanja med narodi in državami

V svojem referatu na nedavnem kongresu Zveze komunistov Jugoslavije je generalni sekretar ZKJ Josip Broz Tito govoril tudi o problemih etničnih nacionalnih skupin in v tej zvezi med drugim dejal:

Zveza komunistov Jugoslavije posveča veliko pozornost specifičnim problemom nacionalnih etničnih skupin, izoblikovanju doslednih in načelnih internacionalističnih stališč do teh problemov in popolnemu spoštovanju in uresničevanju teh stališč. To je tudi razumljivo, saj ne gre le za zelo pomembne in občutljive notranje probleme naše države, temveč tudi za pomemben element naših mednarodnih odnosov.

Izhodiščna točka naše politike glede nacionalnih skupin je enotno obravnavanje in enak družbeni položaj vseh delovnih ljudi ne glede na njihovo nacionalno pripadnost, ne glede na to, ali so iz vrst večjega ali manjšega naroda. To je torej politika popolne odstranitve kakršnekoli sence nacionalne diskriminacije.

Z drugimi besedami, pripadnikom nacionalnih etničnih skupin so v naši družbi zagotovljene ne samo vse nacionalne pravice, temveč z razvojem sistema samoupravljanja tudi realne možnosti, da sami in v sodelovanju z drugimi neposredno uresničujejo te pravice.

Vendar na tej poti še zmeraj zadevamo na težave, in to v tolikšni meri, kolikor sta tudi sam sistem družbenega samoupravljanja in njegovo delovanje odvisna od objektivnih problemov in subjektivnih pomanjkljivosti. Zaradi vsega tega Zveza komunistov Jugoslavije meni, da je treba v skladu z bistvenimi zahtevami doslednega demokratizma v zvezi s problemom nacionalnih etničnih skupin še naprej vztrajati pri naslednjih stališčih:

- **Popolno uveljavljanje pravic vseh narodnosti z zagotavljanjem pogojev za resnično realizacijo njihovih posebnih interesov v gospodarskem in kulturnem razvoju, kakor tudi v razvoju delovnih in družbeno-političnih skupnosti, v katerih žive.**
- **Razvijanje in krepitev prijateljskega dobrososedskega in čimbolj vsestranskega sodelovanja z državami, katerih obmejna sosedna območja naseljujejo mešani prebivalci. To sodelovanje bi sprispevalo, da nacionalne skupine ne bi bile z državno mejo kot z nekakšno steno odcepljene od svojega etničnega telesa, pač pa bi bile vse bolj svobodno in vsestransko povezane s svojim matičnim narodom, kar bi jih v nasprotju z nekdanjim faktorjem razdora spreminjalo v faktor zbliževanja in sodelovanja med narodi in državami.**

Socialistični odnosi in samoupravljanje

Na VIII. kongresu ZKJ je imel predsednik Zvezne skupščine SFR Jugoslavije Edvard Kardelj referat o družbenoekonomskih nalogah gospodarskega razvoja v prihodnjem obdobju. V tem referatu je govoril tudi o socialističnih proizvodnih odnosih in o samoupravljanju v Jugoslaviji ter med drugim dejal:

V dosedanjem družbenem razvoju smo dosegli velike uspehe pri graditvi socialističnih družbeno ekonomskih in demokratičnih odnosov. Samoupravljanje je kot oblika in odsev teh odnosov dokončno zmagalo v naši družbi, ker je dalo nedvoumne rezultate. Še več, kot osnova celotnega političnega sistema je postalo neločljivi sestavni del življenja in ustvarjalnih naporov naših delovnih ljudi. Ni več sile, ki bi ga mogle odpraviti. To je postalo tako jasno, da se v naši državi ukvarjajo z razpravami o tem, ali je samoupravljanje potrebno ali ne, samo še posamezniki z buržoaznimi ali zelo konservativnimi idejnimi nazori. Toda za vse druge ustvarjalne faktorje naše socialistične družbe, zlasti za komuniste, se zdaj postavlja samo problem, v katerih smereh in oblikah naprej razvijati sistem samoupravljanja tako v gospodarstvu kot tudi na vseh drugih področjih družbene dejavnosti.

Pravzaprav je naš splošni materialni in družbeni razvoj že dosegel tako stopnjo, da je nujno potrebno vlagati nove napore v smeri nadaljnjega razvijanja in poglabljanja samoupravljanja in neposredne socialistične demokracije, da bi hitreje in uspešneje napredovali.

Ni najvažnejša naloga komunistov, da bodo sami — kolikor to niso po poklicu ali delovnem mestu — investitorji, zidarji, kmetovalci, gospodarski strokovnjaki itd., marveč da bodo nosilci takega vsestranskega družbenega napredka na področju odnosov med ljudmi in v sistemu upravljanja s stvarmi, ki bo spodbuda za celotno družbo, to je, ki bo usposabljal ter moralno in materialno stimuliral same delovne ljudi v okvirih samoupravljanja, da bodo dobri investitorji, dobri zidarji, dobri gospodarski strokovnjaki in podobno.

Zato ne moremo dati prav tistim nazorom, po katerih je v socialistični državi s podružabljanjem proizvajalnih sredstev problem socialističnih proizvodnih odnosov enkrat za vselej rešen in ki zato družbeno vlogo Zveze komunistov in nalogo socialistične države omejuje na to, da bosta upravljalca s stvarmi, t. j. da se borita za proizvodnjo in za ekonomski razvoj s sredstvi dobrega tehnokratskega upravljanja, državne kontrole in inspekcije, kakor tudi s pametno skrbjo za materialni napredek delovnih ljudi.

Ko izhajamo iz tega stališča, bi lahko odločilno usmeritev komunistov pri določanju najvažnejših prihodnjih nalog na področju družbeno ekonomskega razvoja takole označili:

potrebno je razvijati tiste oblike socialističnih proizvodnih in ekonomskih odnosov sploh, ki bodo navsezadnje zahtevali čedalje manj prisilnih ukrepov za svojo obranitev in ki bodo omogočili, da se bodo na njihovi podlagi razvijali vse bolj demokratični in humani odnosi med ljudmi.

Jasno je, da bi bilo tudi v pogojih delavskega samoupravljanja ne samo nerealno, marveč tudi nesmiselno, načeloma zavračati instrumente državnega prisiljenja v gospodarskem življenju. Nasprotno, socialistična država postaja neogiben in zelo važen faktor ter opora socialističnih ekonomskih odnosov. Toda v naših razmerah socialističnega družbenega samoupravljanja bo prisiljenje v ekonomskih odnosih in gospodarjenju dalo pozitivne dosežke samo tedaj, če bo opora združenim delovnim ljudem pri njihovem delu in interesih, ki iz tega izvirajo — kot so n. pr. zagotovitev planskega vodenja gospodarstva, enotnost sistema, zaščita enakih pogojev in pravic, regulativni ukrepi za uresničenje s planom dosežene ekonomske politike, ukrepi za kontrolo in usmerjanje trga in podobno. Toda prisiljenje bo v naših razmerah neogibno učinkovalo v smislu zoževanja in odpravljanja samoupravljanja, oziroma deformiranja socialističnih ekonomskih in političnih odnosov, če bo v takem obsegu kopičilo instrumente ekonomskega prisiljenja in take oblike administrativne centralizacije in distribucije akumulacije, ki bi začeli spreminjati delovnega človeka v navadnega izvrševalca nekih subjektivno in tehnokratsko določenih državnih programov graditve. Zlasti nevarno pa bi bilo, če bi tak razvoj spreminjala zabloda, da so prav na prisiljenju zasnovani ekonomski odnosi — resnični socializem. A prav o tem nas hočejo zdaj prepričati kitajski voditelji.

Njim ni mogoče šteti v greh tega, da iščejo poti za uresničitev najhitrejšega možnega ekonomskega in družbenega razvoja. Njihova napaka je v tem, ker skušajo ovekovečiti takšne družbene odnose, oblike in metode, ki so nujnost za trenutne kitajske razmere in ki so kot take izrazito prehodne in zraven tega obremenjene s številnimi ostanki zgodovinsko preživelih družbenih odnosov in pojmovanj. Še bolj grešijo s tem, da s takimi oblikami in metodami ocenjujejo socialistični značaj družbenih odnosov v drugih državah in jih celo vsiljujejo drugim kot nekakšen ideal socializma. Take težnje nje same ovirajo pri iskanju prikladnejših poti v boju za ekonomski in socialistični razvoj Kitajske.

Mi smo se usmerili k družbenemu samoupravljanju zato, ker smo želeli odpreti pota za novo logiko družbenega razvoja, drugačno, kakor je tista, ki jo odpira administrativno in tehnokratsko upravljanje z gospodarstvom. Težimo za tem, da odpremo pot k taki logiki, ki bo na podlagi družbene lastnine nad proizvajalnimi sredstvi, to je na višji stopnji zgodovinskega razvoja, znova združevala delovnega človeka z možnostmi, sredstvi in sadovi njegovega dela. Tako se bosta tak družbeno ekonomski odnos in položaj človeka spremenila v poglavitno gonilno silo družbenega napredka.

S tem postaja samoupravljanje ne le prevladujoča oblika in nosilec socialistično ekonomskih odnosov in izhodišče demokratične centralizacije številnih gospodarskih funkcij, ki se po sami naravi sodobne družbe lahko opravljajo samo centralizirano, marveč tudi činitelj, ki določa oblike vsega demokratično političnega sistema. Če pa je stvar taka, tedaj mora biti naša poglavitna naloga, da ves gospodarski in politični sistem popolnoma prilagodimo sistemu samoupravljanja.

„INTERALP" za zboljšanje cestnega omrežja

Koncem prejšnjega tedna se je v Benetkah konstituiralo novo evropsko meddržavno združenje, ki je prevzelo nalogo, da bo skrbelo za izgradnjo mednarodnih cest v območju Alp v moderne avtoceste. To združenje, ki si je nadelo ime „INTERALP", je nastalo na pobudo Delovnega krožka alpskih sejmov na njegovem lanskem celovškem zasedanju. Članice tega združenja so Avstrija, Italija in Zahodna Nemčija, na zasedanju v Benetkah pa sta bili navzoči tudi delegaciji iz Jugoslavije in Švice.

Na zasedanju v Benetkah je prišla „INTERALP" do zaključka, da je treba predvsem naslednje meddržavne ceste čim prej spremeniti v moderne avtoceste: Milan—Ženeva, Milan—Zürich—Basel—Lindau—München, Milan—München, Bologna—Verona—Bozen—München, Benetke—Beluno—München, Trst—Salzburg—München, Ljubljana—Celovec—Salzburg—München in Ljubljana—Celovec—Dunaj.

Poleg tega se hoče združenje zavzeti tudi za splošno koordinacijo gradnje cest v Avstriji, Italiji, Jugoslaviji, Švici in Zahodni Nemčiji in se prizadevati da bo gradnja cest v skladu z razvijajočim se letalskim prometom. V času, ko potrebujejo letala le še par ur, da prepeljejo potnike iz enega na drugi kontinent, je potrebno, da se tudi ceste in železniške proge usposobijo za najlejši promet. Prav ta naloga pa zahteva veliko koordinacijo med deželami alpskega področja. Prvo delovno zasedanje „INTERALP" bo v prihodnjem letu in je predvideno v Celovcu. Povezano bo z zasedanjem Delovnega krožka alpskih sejmov.

PODRŽAVLJENA INDUSTRIJA:

Uspešen začetek kooperacije med sosednimi industrijami

Češkoslovaška, Madžarska in Avstrija imajo v marsičem podobne gospodarske probleme. Visoki transportni stroški, ki jih imajo industrije teh celinskih dežel, ki so oddaljene od pomorskih pristanišč, silijo k intenzivnejši blagovni menjavi. Poleg tega tudi domača tržišča silijo k delitvi dela, s čemer je mogoče povečati serijsko proizvodnjo in tako znižati proizvodne stroške.

S temi ugotovitvami je vicekancler dr. Pittermann po svojem tridnevnem obisku v Pragi označil tesnejše gospodarsko sodelovanje Avstrije s svojimi sosedami in se pri tem izrekel proti avtarkiji, ki je v času potrebe mednarodnega gospodarskega sodelovanja preživela. Sodelovanje med sosedami je pot Avstrije k sodelovanju v evropskem merilu, je Pittermann zaključil svojo tozadevno izjavo.

Ob priložnosti Pittermannovega obiska v Pragi je bil med češkoslovaško industrijo železa in jekla ter Združenimi avstrijskimi železarnami in jeklarnami (VOEST) v Linzu podpisan sporazum za sodelovanje pri gradnji slovaškega kombinata železa in jekla v Košicah, ki bo začel obratovati leta 1966 z letno zmogljivostjo 2 milijonov ton. VOEST bo za ta kombinat zaenkrat dobavila naprave in stroje v vrednosti 138 milijonov šilingov. Istočasno je bila sklenjena tudi pogodba o kooperaciji VOEST in češkoslovaške industrije železa in jekla.

Kakor smo že poročali, je bila pred petimi tedni podobna kooperacijska pogodba sklenjena med avstrijsko in madžarsko industrijo. Medtem pa sta bili pred kratkim sklenjeni tudi avstrijsko-sovjetska in avstrijsko-kitajska trgovinska pogodba za leto 1965. Gospodarsko sodelovanje med Avstrijo in Kitajsko se bo s to pogodbo zboljšalo. Že letos je avstrijski izvoz na Kitajsko narasel v prvih 9 mesecih od 4,5 na 13 milijonov šilingov, medtem ko je kitajski izvoz v Avstrijo z 59 milijoni šil. ostal približno na isti višini kot lani.

Avstrijsko-sovjetska trgovinska pogodba za leto 1965 predvideva povečanje blagovne menjave med obema državama za 20 odstotkov. To bo Avstriji omogočilo, da bo prihodnje leto izvozila v Sovjetsko zvezo blaga v vrednosti nad 1600 milijonov šilingov. V prvih 9 mesecih tekočega leta ga je izvozila v vrednosti 964 milijonov, v istem razdobju minulega leta pa v vrednosti 1128 milijonov šilingov. Avstrijski uvoz iz Sovjetske zveze je znašal lani 1059, letos pa 1015 milijonov šilingov.

Prihodnje leto bo pričela Sovjetska zveza v Avstriji kupovati tudi svinjsko meso, mleko v prahu, pletenine, dežne plašče, rešeta in cigaretni papir, več kot doslej pa bo kupila plemenske živine in strojev za kemično industrijo. Avstrija bo iz Sovjetske zveze povečala uvoz kalijeve soli, lanenih vlaken, cigaret, motornih vozil in strojev.

Med Avstrijo in Sovjetsko zvezo so sedaj v teku pogajanja za novo petletno trgovinsko pogodbo, ki bo stopila v veljavo z letom 1966. Tudi pri razgovorih za sklenitev te pogodbe v Moskvi je bilo s strani avstrijske delegacije načeto vprašanje možnosti izmenjave licenc in kooperacije industrij obeh držav na tretjih tržiščih. Avstrijska delegacija je dobila vtis, da je Sovjetska zveza naklonjena tovrstni razširitvi sodelovanja.

VOEST DELA TUDI ZA KMETIJSTVO

Združene avstrijske železarne in jeklarne v Linzu nekaj časa izdelujejo stanovanjske hiše in šole v montažnem postopku. Zadnje čase pa se uveljavljajo tudi v gradnji kovinskih silosov za krmo.

V svojem prizadevanju, da bi si to področje podržavljene industrije odprlo nova tržišča, delajo njegovi strokovnjaki sedaj na načrtu gradnje kmečkih gospodarskih poslopij po montažnem postopku. Kakor je slišati, bodo prototipi ustreznih poslopij za kmetijski obrat razstavljeni že prihodnje leto na kmetijskem sejmu v Riedu na Zgornjem Avstrijskem.

Dunajski pomladanski velesejem 1965

Dunajski pomladanski velesejem 1965 ali 81. dunajski mednarodni velesejem je določen za čas med 14. in 21. marcem 1965. Priprave razstavljalcev za udeležbo so bile zaključene 1. decembra. S tem dnem je bil v obeh sejmskih hišah razpoložljivi prostor razprodan. Sejem bo vseboval tudi dve posebni razstavi in sicer razstavo pohištva in transporta pohištva ter razstavo dvokolesnih vozil.

POTROŠNJA RASTLINSKIH MAŠČOB NARAŠČA

Medtem ko so leta 1955 v avstrijski prehrani še prevladovale živalske maščobe, prevladujejo sedaj rastlinske maščobe. Njihova potrošnja je letos dosegla več kot 50 % potrošnje vseh maščob. V zadnjih 10 letih je narasla za 60 %.

Po objavljenih podatkih znaša potrošnja maščob na prebivalca in leto 20 kg. Kot maščoba stoji na prvem mestu maslo s 5,2 kg potrošnje na leto in osebo, na drugem mestu je margarina s 5 kg. Jedilno olje stoji s 4,3 kilograma šele na tretjem mestu, preostalih 1,5 kg pa odpade na druge maščobe.

OD ŠIROKEM SVETU

WASHINGTON. — Državam, ki nočejo več slepo slediti ameriški politiki napram LR Kitajski, se je pridružila tudi Italija, ki je sklenila, da naveže s Kitajsko trgovinske stike. Ta sklep je v Washingtonu vzbudil veliko nezadovoljstvo in je predstavnik ameriškega zunanjega ministrstva izjavil, da se ameriška vlada zanaša na to, da Italija ne bo LR Kitajske tudi diplomatsko priznala.

LA PAZ. — Pomočnik sekretarja Organizacije ameriških držav je izjavil, da državniki latinskoameriških držav proučujejo možnost, da bi ustanovili „ekonomsko fronto" in z njo zaščitili gospodarske interese Latinske Amerike. Pobudnice za ustanovitev take organizacije so Argentina, Urugvaj, Čile in Kolumbija, ki menijo, da je neogibno treba uresničiti medameriško solidarnost v boju proti prevladujočemu položaju ZDA v gospodarstvu latinskoameriških držav.

LAGOS. — V Nigeriji bodo 30. decembra splošne volitve, na katerih bodo izvolili 312 poslancev. To bodo prve splošne volitve, odkar si je Nigerija, ki je po številu prebivalcev največja afriška država, leta 1960 pridobila neodvisnost.

PRAGA. — Češkoslovaška bo dobavila Združeni arabski republiki kompletne naprave za šest usnjarn. Nove tovarne naj bi začele s proizvodnjo leta 1968. Celotni stroški za zgraditev teh tovarn bodo znašali okoli tri milijone funtov šterlingov, zaposlovale pa bodo kakih 2500 delavcev.

ALŽIR. — V Alžiru je bilo prejšnji teden posvetovanje zastopnikov Alžirije, Tunizije, Malija in Nigra, ki so razpravljali o načrtih za graditev avtomobilske ceste čez Saharo. Cesta bi bila dolga 2976 kilometrov, stroški za gradnjo, ki bi trajala deset let, pa bi znašali 127 milijonov dolarjev.

OSLO. — Letošnji Nobelov nagrajenec za mir, voditelj ameriških črncev Martin Luther King, je ob prevzemu nagrade izjavil, da bo celotni znesek — to je kakih 55.000 dolarjev — dal na razpolago gibanju, ki se bori za enakopravnost ameriških črncev.

NAIROBI. — Prejšnji teden v noči od petka na soboto so v okviru uradne slovesnosti razglasili Kenijo za republiko. Prvi predsednik republike Jomo Kenyatta je ob tej priložnosti izjavil, da je uvedba republikanskega režima važna etapa v razvoju dežele, odkar je postala neodvisna. Dva dni pred razglasitvijo republike so Kenijo zapustile zadnje enote britanske vojske.

LEIPZIG. — V dneh od 14. do 17. decembra je bila v Leipzigu svetovna konferenca sindikatov, katere so se udeležili delegati iz raznih držav, katerih sindikalne organizacije so vključene bodisi v svetovno sindikalno federacijo ali v mednarodno zvezo svobodnih sindikatov. To je bila druga splošna konferenca svetovnega sindikalnega odbora za posvetovanja in antimonopolistično akcijsko enotnost.

BERN. — Na seji švicarskega parlamenta je bil za predsednika Švice za prihodnje leto izvoljen Hans Peter Tschudi, ki je bil notranji minister od leta 1959. Kakor znano se švicarski predsedniki menjavajo vsako leto po določenem vrstnem redu seznama sedmih članov vladnega kolegija. Novi predsednik je po politični pripadnosti socialist.

BONN. — Zahodnonemški parlament je izvolil za novega pooblaščenca za vojsko poslanca Mathiasa Hoogana. Prejšnji pooblaščenec Heye je bil prisiljen, da je predčasno odstopil, ker je preveč odkritosrčno kritiziral današnjo zahodnonemško vojsko oziroma opozarjal na nevarno smer, v katero se razvija Bundeswehr. Z izvolitvijo novega pooblaščenca so bonnski politiki poskrbeli za „primernejšega" človeka, ki bo bolj disciplíniran.

JOHANNESBURG. — Z začetkom novega leta bo začel veljati nov zakon, s katerim bo politika apartheida v Južni Afriki dosegla nov višek. Ta segregacionistični zakon pomeni doslej najbolj stroge ukrepe proti domačemu prebivalstvu in predvideva uvedbo še ostrejšega nadzorstva nad gibanjem, zaposlitvijo in hišami okrog 7 milijonov Afričanov od skupno 12 milijonov prebivalcev dežele.

WASHINGTON. — Prejšnji teden so bili objavljeni dokončni rezultati letošnjih predsedniških volitev v Ameriki. Tozadevni podatki navajajo, da je bilo oddanih 70,621.479 veljavnih glasov, od katerih jih je dobil Johnson 43,126.218 [61 odstotkov], Goldwater 27,174.898 [38,5 %], medtem ko je bilo za druge kandidate oddanih 320.363 [0,5 %] glasov.

PARIZ. — Medtem ko je francoski parlament vladni zakonski predlog o programu razvoja francoskih jedrskih vojaških sil in orožja sprejel z veliko večino, je bil predlog zakona v senatu zavrnjen s 178 proti 45 glasovom, 24 senatorjev pa se je vzdržalo glasu. Na podlagi ustavnih določb bo zato ustanovljena mešana komisija predstavnikov obeh domov, ki bo skušala uskladiti stališča zbornice in senata.

VATIKAN. — Med bivanjem v Rimu je predsednika kongoške vlade Čomboja sprejel tudi papež Pavel VI., kar je v javnosti sprožilo veliko nezadovoljstvo, ker prevladuje mnenje, da Čombe ne dela v interesu kongoškega ljudstva in je zato kriv na sedanjih krvavih dogodkih v tej državi.

NEW YORK. — Na sedežu Združenih narodov je bil izdelan amandma k ustanovni listini OZN, po katerem naj bi se število članov Varnostnega sveta povečalo od 11 na 15, število članov gospodarsko-socialnega sveta pa od 18 na 27. Doslej je amandma podpisalo okoli 40 držav, vendar bo začel veljati šele takrat, če ga bosta podpisali dve tretjini članic OZN, katerih je zdaj 115.

BONN. — V Bonnu so sporočili, da bo francoski predsednik de Gaulle konec prihodnjega meseca obiskal Zahodno Nemčijo.

PARIZ. — V Parizu so v odsotnosti obsodili nekatere pripadnike bivše teroristične organizacije OAS. Skupno je bilo obsojenih osem oseb, ki so bile obtožene, da so paktirale z zločinci, ustanavljale tajno vojsko, sodelovale pri umorih in delovale proti avtoriteti države.

WASHINGTON. — Ameriško obrambno ministrstvo je objavilo, da je bilo v bojih v Južnem Vietnamu od 1. januarja 1961, odkar je Amerika vpletena v vojaške akcije v tej deželi, pa do 7. decembra letos ubitih 326 pripadnikov ameriške vojske, 1387 ameriških vojaških „svetovalcev" pa je bilo ranjenih.

Med novimi knjigami

Slovenske akademije znanosti in umetnosti

V založbi Slovenske akademije znanosti in umetnosti v Ljubljani je v zadnjem času spet izšlo nekaj novih publikacij, med katerimi je najbolj obsežna razprava Vinka Möderndorferja »Ljudska medicina pri Slovencih«. Na 440 straneh je prikazan razvoj ljudske medicine od časov, ko je imel človek bolezen za delo zlih duhov in se je zato »zdravil« s preganjanjem teh duhov, mimo dobe, ko je človek začel uporabljati najrazličnejša zdravilna zelišča, pa do časa, ko se je mimo ljudskega zdravnika uveljavil tudi poklicni akademsko izobraženi zdravnik. V razpravi je zajeto celotno slovensko etnično ozemlje, tako da v knjigi zvemo marsikaj zanimivega tudi o ljudski medicini pri koroških Slovencih. Knjiga je razdeljena na dva dela, in sicer je v prvem delu govora o boleznih in zdravljenju ljudi, v drugem delu pa o boleznih in zdravljenju domačih živali.

Druga knjiga, ki je izšla pri SAZU, je monografija in slovar črnovrškega dialekta, katerega je obdelal Ivan Tominec. To je narečje, ki se govori v Črnem vrhu nad Idrijo in v okoliških naseljih. Gradivo za svojo razpravo je avtor začel zbirati že pred prvo svetovno vojno in ga je deloma obdelal že v seminarski nalogi leta 1913 kot študent graške univerze. Podatke iz omenjene naloge pa je porabil tudi France Ramovš za svoja dela iz jezikoslovja. Na tri dele razdeljena knjiga obsega najprej opis črnovrškega dialekta, nato sledi obsežen slovar, ob koncu pa so dodani še narečni sinonimi h knjižnim besedam.

Kot tretjo publikacijo pa je treba omeniti razpravo »Bloške smuči«, ki jo je napisal pokojni ravnatelj Slovenskega etnografskega muzeja in mednarodno priznani strokovnjak na področju narodopisja prof. Boris Orel. V svojem delu ne obravnava le vprašanj nastanka in razvoja bloških smuči, marveč prikazuje splošno zgodovino zimskega prometa in športa med Slovenci. Knjiga obsega 188 strani in je opremljena s številnimi ilustracijami, risbami in slikovnimi prilogami.

„Po neskončni poti"

Posebej za otvoritveno predstavo tržaškega Slovenskega gledališča v novem slovenskem Kulturnem domu v Trstu, ki je bila zadnjo soboto, je znani slovenski kulturni delavec Bratko Kreft napisal igro „Po neskončni poti", v kateri je zajel vso tragičnost in grenkobo življenja največjega slovenskega pesnika Franceta Prešerna.

V mnogočem je ta igra tudi simbol težke poti Slovenskega gledališča v Trstu oziroma sploh kulturnega prizadevanja Slovencev v Italiji — pot zapostavljanja in zatiranja, ki se je pred 44 leti končala v plamenih nekdanjega slovenskega Narodnega doma v Trstu. Je pa tudi simbol novega življenja, o katerem je upravnik Slovenskega gledališča prof. Rado Rauber v uvodnem govoru na sobotni predstavi dejal: „Naj se z današnjim večerom prične tisto srečno obdobje v zgodovini tržaških Slovencev, ki bo še poznim rodovom pričalo, da se je z njim končalo vsako preganjanje, vsako zapostavljanje, vsako kratenje pravic, da se je začela doba pravega, mirnega in uvidevnega sožitja med tu živečima narodoma, brez katerega ni napredka, ni kulture, ni miru, ki nam je vsem najvišja dobrina."

Otvoritvene predstave ki je bila za vse Slovence v Italiji zgodovinski praznik in izreden kulturni dogodek so se udeležili številni predstavniki njihovega kulturnega, javnega in političnega življenja, navzoči pa so bili tudi mnogi visoki zastopniki kulturnega in javnega življenja iz Slovenije.

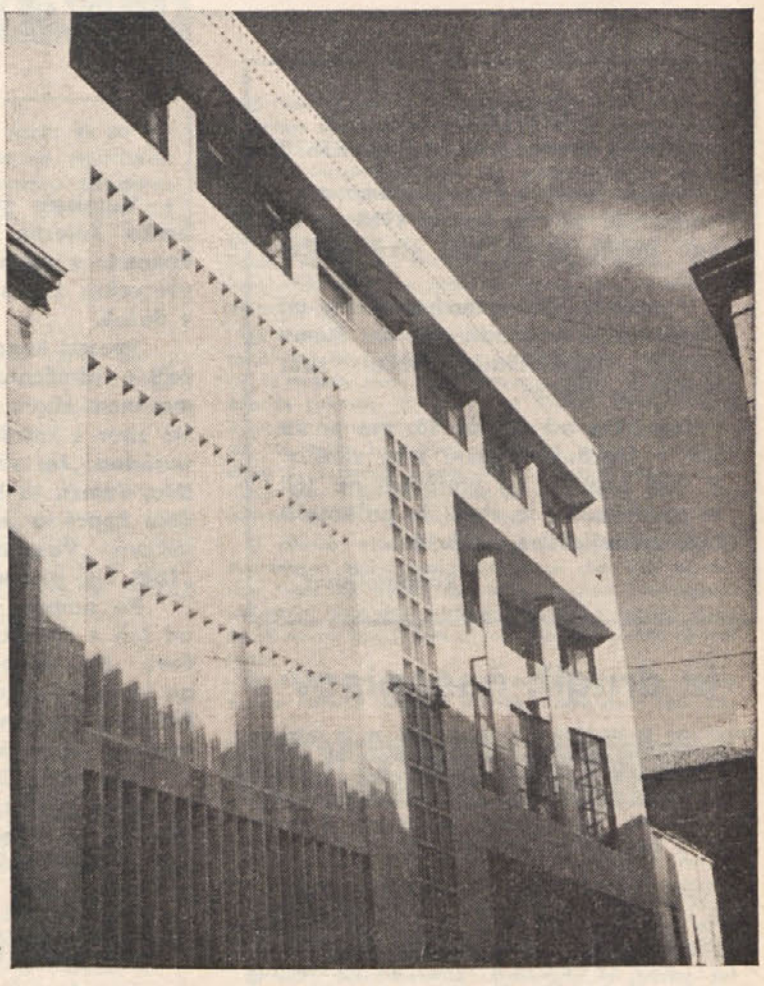

Pročelje slovenskega Kulturnega doma v Trstu

foto Magajna

V zadnji številki našega lista smo obljubili, da bomo tokrat podali podrobnejši opis novega doma. Tozadevne podatke povzemamo po posebni knjižici, ki jo je ob otvoritvi izdal odbor za zgraditev Kulturnega doma v Trstu.

Po nekaj stopnicah se pride iz Ulice Petronio v glavni ali vhodni foyer s površino 440 kvadratnih metrov, po širokem dvojnem stopnišču, nad katerim visi velik lestenec iz muranskega stekla, vodi pot v foyer parterja in dalje dvoje vrat v parter dvorane. Parter ima 13 amfiteatralno razporejenih vrst s 318 sedeži, medtem ko ima balkon 232 sedežev, tako da znaša skupno število sedežev v dvorani 550. Tudi balkon ima svoj foyer, ki meri 170 kvadratnih metrov in je urejen tako, da bodo v njem lahko tudi slikarske razstave. V najvišjem nadstropju je mala dvorana, primerna za komorne prireditve, predavanja in podobno; skupno z dvonadstropno okrepčevalnico pa se lahko uporabi za družabne prireditve, medtem ko se za posebno velike družabne prireditve lahko vključita še foyerja balkona in parterja. Na vrhu zgradbe je terasa, ki bo lahko služila za zbirališče, medtem ko so nad zadnjim delom dvorane kabine za reflektorje, urejene tako, da bodo lahko služile tudi za predvajanje filmov. Poleg tega so urejeni posebni prostori za igralce in upravo, razne garderobe, salon za igralce, majhna okrepčevalnica ter prostor za orkester, ki lahko sprejme 60 do 70 glasbenikov.

Tehnična ureditev odgovarja vsem sodobnim potrebam. Oder ima površino 450 kvadratnih metrov, s prekritjem prostora za orkester pa se po potrebi da še povečati. Premer krožnega odra je 11 metrov, višina odrskega prostora znaša 20 metrov, odrska odprtina pa ima širino 14 in višino 9 metrov. Ob odru in predvsem pod odrom so urejene gledališke delavnice in skladišča s skupno površino 400 kvadratnih metrov, medtem ko je poseben del zgradbe s prav tako 400 kvadratnimi metri površine namenjen za Narodno in študijsko knjižnico. Končno so bila po sodobnih vidikih rešena tudi vprašanja akustike, razsvetljave in ogrevanja.

Posebnost zgradbe je seveda njena umetniška oprema, pri kateri so sodelovali znani slovenski tržaški umetniki. Tako na primer visi v foyerju parterja gobelin, ki je bil izdelan po osnutku slikarja Lojzeta Spacala; stene male dvorane so obložene z lesom macore in jih krasi šest intarzij slikarja Avgusta Černigoja; na balkonu okrepčevalnice bo umetniška slika Jožeta Cesarja, spodaj pa slikane panelke Avrelija Lukežiča in akvareli Roberta Hlavatyja; del stopniškega okna, ki gleda v vežo, pa je okrašen s kompozicijo iz večbarvnega stekla — delo slikarja Klavdija Palčiča.

Novi slovenski Kulturni dom v Trstu spada po svoji zunanji obliki in notranji ureditvi med najlepša poslopja mesta. Načrte je izdelal znani slovenski arhitekt profesor Edo Mihevc ob sodelovanju asistentov ing. arh. Olge Rusanov in ing. arh. Borisa Rozmana, gradnjo pa so izvedla priznana slovenska in italijanska podjetja.

Visoke podpore državnim gledališčem

hkrati pa stalno padanje števila obiskovalcev

V državnem proračunu za leto 1965, ki ga je zadnje tedne obravnaval parlament, so zajete tudi postavke za vzdrževanje državnih gledališč na Dunaju. V ta namen predvideva proračun 372,9 milijona šilingov, katerim stoji nasproti le 92 milijonov šilingov dohodkov, tako da bo primanjkljaj dunajskih državnih gledališč v prihodnjem letu znašal predvidoma okoli 281 milijonov šilingov.

Omenjena sredstva se delijo na osebne izdatke v višini 264,9 milijona (letos so znašali še 20 milijonov šil. manj) ter na stvarne izdatke v znesku 102 milijonov šilingov. Na vprašanje, zakaj so osebni izdatki tako visoki, nam do neke mere da odgovor podatek o številu zaposlenih na teh gledališčih: skupno jih je 988, od tega samo na Državni operi 526, na Ljudski operi 286 in na Burgthealru 175. V obeh opernih gledališčih odpade največ zaposlenih na orkester in zbor, in sicer šteje orkester Državne opere 155 in orkester Ljudske opere 84 članov, zbor Državne opere pa 107 in zbor Ljudske opere 72 članov. Solistov ima Državna opera 72, Ljudska opera 42, Burgtheater pa 86.

V primerjavi z izredno visokimi izdatki za državna gledališča je vsekakor zanimivo pogledati tudi razvoj števila obiskovalcev teh gledališč v zadnjih letih. Burgtheater je zabeležil leta 1960 skupno 482.162 obiskovalcev, leta 1961 jih je bilo 457.838, naslednje leto 450.053, lani pa 442.717; to pomeni, da je število obiskovalcev padalo od leta do leta. Isti razvoj se kaže tudi v Državni operi: leta 1960 — 670.253, leta 1961 — 627.254, leta 1962 — 637.490, leta 1963 — 629.659 obiskovalcev. Za Ljudsko opero veljajo naslednji podatki: leta 1960 — 501.062, leta 1961 — 432.718, leta 1962 — 453.248 in lani 332.603 obiskovalcev. Od leta 1960 do leta 1963 je torej samo na treh največjih državnih gledališčih padlo število obiskovalcev skoraj za četrt milijona. Precej podobna pa je slika tudi na ostalih državnih gledališčih, kot so Akademietheater, Redoutensaal in Theater an der Wien.

KULTURNE DROBTINE

● V človeškem Domu umetnikov je bila pred prazniki spet odprta tradicionalna božična razstava, na kateri je tokrat udeleženih 27 umetnikov s skupno 150 deli. Zastopane so različne smeri upodabljajoče umetnosti in je izbira res bogata, tako da bo lahko vsak našel nekaj primernega za svoj okus; posebno še, ker cene tokrat niso pretirano visoke. Razstava je odprta do 23. decembra dnevno od 14. do 19. ure, v nedeljo pa tudi od 9. do 12. ure.

● Ansambel mariborske opere je zadnji petek gostoval v Grazu, kjer je v tamkajšnjem gledališču uprizoril opero „Veronika Deseniška" slovenskega skladatelja Danila Švare. Naslovno vlogo je pela solistka beograjske opere Valerija Heybalova. Mariborčani so imeli s svojim gostovanjem, ki je bilo že tretje v Grazu, zelo lep uspeh. Graška opera bo obisk vrnila v začetku prihodnjega leta.

● V Stockholmu so prejšnji teden slovesno podelili letošnje Nobelove nagrade za kemijo, fiziko in medicino. Nagrado za mir je prejel voditelj ameriških črncev Martin Luther King, francoski književnik Jean Paul Sartre pa je — kakor smo v našem listu že poročali — nagrado za literaturo odklonil.

Dr. Janko Pleterski: 3

Progresivne težnje med Slovenci na Koroškem

V času oboroženega boja z jugoslovanskimi enotami je avstrijska socialna demokracija lahko svoje zadržanje še nekako opravičevala s tem, da gre pač za to, da je treba preprečiti Jugoslovanom, da ne bi že pred sklepom mirovne konference o mejah tega vprašanja na Koroškem dejansko obrnili sebi v prid. Po sklenitvi mirovne pogodbe, ko je bilo treba opredeliti stališče delavske stranke do plebiscita, pa je položaj čisto drugačen. Stališče stranke je bilo že odločeno s tem, da se je že tako vsestransko udeležila oboroženega boja na nemški strani. Spričo dejstva, da je plebiscitno področje A, v katerem bi plebiscit moral biti najprej izvršen, bilo nedvomno slovenskega značaja in bi po svoji narodni pripadnosti prebivalstva spadalo k Jugoslaviji, je utemeljitev zadržanja nemške socialne demokracije bila vendarle kočljiva. »Položaj v stranki,« opisuje to dilemo tedanji koroški socialdemokratski funkcionar ing. Franc Pichler, »nikakor ni bil enostaven, saj je šlo vendar za zadevo ozemlja, ki je bilo dvojezično (nemški socialdemokrati so se izogibali temu, da bi govorili o slovenskem značaju tega ozemlja in so ga v skladu s tezami in taktiko nemške nacionalistične buržoazije označevali kot dvojezično, op. pis.) in ravno mi, ki smo se vedno kar najbolj energično zavzemali za spravo obeh narodov v naši deželi, smo se morali sedaj odločiti in se opredeliti za to ali ono stran v tem (narodnem, op. pis.) boju in pri tem je bilo že v naprej jasno, da je bilo v prvi vrsti odvisno od naše stranke, kako bodo stvari na Koroškem potekale.«[12]

Koroška nemška socialna demokracija je našla izhod iz tega položaja tako, da je preprosto zanikala, da bi pri koroškem plebiscitu šlo za odločitev nacionalnega značaja, trdila je, da je narodna pripadnost prebivalstva nevažna in da gre le za izbiro med dvema oblikama državne ureditve, republiko in monarhijo, pri čemer mora proletariat seveda glasovati za naprednejšo državo. »Toda izbira med državo, ki je vodena monarhistično, in pa med republiko, katere temeljni kamen je položila naša stranka, je bila razmeroma lahka, k čemur je prispevalo še dejstvo, da je daleč pretežni del naših članov stranke na Koroškem pripadal nemški kulturni skupnosti. Tako se je stranka zaradi teh razlogov s svojo močjo postavila v službo naloge, preprečiti gospodarsko in politično razcepitev Koroške in s tem je tudi že v naprej določila južno mejo velike nemške republike.«[13]

Namesto, da bi v nacionalnem vprašanju na Koroškem proglasila nevtralnost proletariata, kakor je to delala še v času monarhije, ko je nadoblast nemškega meščanstva v deželi bila nesporna, je koroška socialdemokratska stranka v trenutku, ko je šlo za to, da nemška buržoazija izgubi oblast nad slovenskim delom dežele, svoje nevtralno stališče zapustila in z vsemi silami je delovala za to, da slovenski del dežele ostane v okviru nemške države. V vseh dokumentih in izjavah koroške socialne demokracije iz plebiscitnega obdobja srečujemo značilno protislovnost: medtem ko najprej poudarjajo pravico narodov na samoodločbo, dopovedujejo istočasno prebivalstvu plebiscitnega ozemlja, da ne gre za narodno odločitev, ampak za socialno. Tako pravi npr. oklic koroške socialdemokratske stranke 4. septembra 1920: »Socialdemokratska stranka je internacionalna stranka ... Ne pozna nobenih nacionalnih predpravic, ampak samo enakopravna ljudstva in narode in obsoja vsakršno zatiranje naroda po narodu. Zaradi tega se je tudi vedno zavzemala za to, da ljudstva prosto po svoji volji odločajo o svoji narodni pripadnosti in o svoji usodi. Ko izhaja iz teh načel, prepušča vsakemu svojemu članu in pripadniku na prosto voljo, da se odloči pri bližnjem plebiscitu za nemško Avstrijo ali Jugoslavijo. V nacionalnem pogledu torej prepušča odločitev čisto prosti volji posameznika. Toda pri bližnjem plebiscitu na Koroškem ne bo odločilno nacionalno vprašanje, ampak se bo večina glasovalnih upravičencev in posebno še tistih, ki so socialdemokratskega mišljenja, pri tem vprašala: kakšna razlika je v političnem, kulturnem in socialno političnem pogledu med nemško Avstrijo in Jugoslavijo in kakšne posledice bo imel izid plebiscita za prebivalstvo plebiscitnega področja v gospodarskem pogledu? Ta vprašanja so za vsakega glasovalnega upravičenca, ki je socialdemokratskega mišljenja in še posebno za delovno ljudstvo veliko važnejša kot pa vprašanje narodne pripadnosti, kajti od izida plebiscita je odvisna prihodnost ljudi, ki bivajo v plebiscitnem področju in njihovih otrok in nadaljnjega potomstva.« Oklic nato našteva prednosti avstrijske republike pred jugoslovansko monarhijo in sklene: »Glede na vse te prednosti, ki jih nudi republika ljudstvu in posebno še delavstvu za razliko od monarhije Srbov, Hrvatov in Slovencev, priporoča koroška socialdemokratska stranka vsem glasovalnim upravičencem socialdemokratskega mišljenja kot tudi celotnemu prebivalstvu, ne glede na spol, da pri bližnjem plebiscitu odda glas za nemško Avstrijo.«[14]

Nemška socialno demokratska agitacija na Koroškem je bila uspešna. V socialnem, političnem in gospodarskem pogledu je avstrijska republika, v kateri so spočetka socialdemokrati imeli močan vpliv, bila za koroškega delovnega človeka privlačnejša od jugoslovanske monarhije, ki je gospodarsko in socialno bila dosti bolj zaostala in je obljubljala samo narodno enakopravnost.[15] Pri koroškem slovenskem delavstvu, katerega je socialdemokratska stranka že ves čas vzgajala v podcenjevanju narodnega vprašanja posebno pa še slovenskega naroda, je v tem položaju bil praktično mogoč samo en odgovor: glasovati za republiko proti monarhiji.

(Dalje prihodnjič)

12) Lagger, str. 139.

13) Lagger, str. 139—140.

14) Lagger, str. 108—110.

15) Prim. Edvard Kardelj (Sperans), Razvoj slovenskega narodnega vprašanja, Ljubljana 1957, zlasti str. 336—339.

Objava

DRŽAVNE GIMNAZIJE ZA SLOVENCE

V tem šolskem letu končamo prvo tromesečje 12. decembra 1964 in ta dan dobijo dijaki tudi prva spričevala.

V soboto, 19. decembra ob 9. uri dopoldne je v Modri dvorani Doma glasbe (Konzerthaus) občni zbor Združenja staršev.

Popoldne od 13. do 16. ure je na šoli v Lerchenfeldgasse Dan staršev. V tem času so vsi profesorji na šoli in prosimo, da se starši te priložnosti tudi polnoštevilno poslužijo.

Ravnateljstvo

Iz drugih časopisov

Kakor smo že poročali v zadnji številki, se je začetkom minulega tedna mudil na Koroškem prosvetni minister dr. Piffl-Percevic in s predstavniki dežele obravnaval razne aktualne probleme šolstva. O tem obisku poroča glasilo koroške FPÖ „Kärntner Nachrichten" v številki 49 od 12. decembra 1964 naslednje:

»Nagla sprememba odgovornih v ministrstvih je pokazala potrebo, da je ob priliki navzočnosti gospoda prosvetnega ministra dr. Piffla-Percevica prišlo do obiska zastopnikov Južne Koroške pri prosvetnem ministru (kar je koroški tisk zamolčal). Do razgovora je prišlo v gostilni Dermuth v Šmartnem. Kot zastopniki »Zveze domovinizvestih Južnokoroščev«, BHS, so se ga udeležili: poslanci dr. Mayrhofer, Erich Silla, gospa ravn. Anni Köstinger, ravn. Stukovnik, Reinwald, Železna Kapla, dr. Hecher, Dobrla vas. Delegacija je gospoda ministra seznanila s položajem na Južnem Koroškem in ga nujno opozorila, da ne smejo biti sklenjeni nobeni odloki in odredbe, preden ne bo s tajnim ugotavljanjem manjšine ugotovljeno v katerih občinah se nahaja manjšina. Minister dr. Piffl-Percevic je izrazil svojo pripravljenost, povabiti zastopnike Južne Koroške na Dunaj k podrobnemu razgovoru. Gradnja obmejne gimnazije v okraju Velikovec naj dobi prednost pri novih šolskih gradnjah, je izjavil minister.

Po zamenjavi ministrov je bilo potrebno, informirati tudi novega prosvetnega ministra o položaju na Južnem Koroškem, ker se razna veliko neresnic po vsem svetu.

Po tem razgovoru je priredila ÖVP sprejem za ministra Piffl-Percevica, pri katerem je bil navzoč tudi slovenski voditelj prof. Inzko.«

Tudi iz Italije

večja udeležba pri predstavah „Revije na ledu"

Pri prihodnjem gostovanju „Dunajske revije na ledu" v Celovcu pričakuje uprava celovškega sejma večjo udeležbo kot lani. Glede udeležbe iz Italije sta imela ta teden direktor koroškega sejma Gutschmar in predstavnik deželnega potovalnega urada Bercht razgovore v Vidmu, Gorici, Trstu in Benetkah s predstavniki 50 industrijskih obratov, ki zaposlujejo okoli 60.000 delavcev. Na teh razgovorih sta se z omenjenimi predstavniki sporazumela, da bodo podjetja za časa gostovanja dunajske „Revije na ledu" priredila obratne izlete s posebnimi avtobusi in vlaki v Celovec.

Rdeče-beli trikot od 1. januarja obvezen

Med prometnimi predpisi, ki so stopili 1. oktobra 1964 v veljavo, je tudi določilo, da mora vsak avtomobilist in vsak traktorist imeti v vozilu rdeče-beli trikot (Pannendreieck). Ta trikot mora v primeru okvare na vozilu postaviti na cesto in sicer tako daleč zadaj za vozilom, da drugi udeleženci prometa svoja vozila lahko pravočasno ustavijo. Trikot mora postaviti na desni strani ceste in sicer kvečjemu 1 m oddaljeno od desnega roba ceste.

Gornje določilo stopi v veljavo s 1. januarjem 1965.

KOLEDAR

Petek, 18. december: Gracijan
Sobota, 19. december: Urban
Nedelja, 20. december: Evgenij
Ponedeljek, 21. december: Tomaž
Torek, 22. december: Demetrij
Sreda, 23. december: Viktorija
Četrtek, 24. december: Adam in Eva
Petek, 25. december: Božič

Naši pevski zbori v Št. Vidu ob Glini

V soboto zvečer so združeni pevski zbori Slovenskih prosvetnih društev iz Pliberka, Železne Kaple, Št. Vida v Podjuni, Škocijana, Radiš in Bilčovsa nastopili na koncertu v delavski zbornici v Št. Vidu ob Glini. Koncert, ki ga je priredila Slovenska prosvetna zveza, je služil prizadevanju za razumevanje in prijateljstvo obeh narodov v deželi.

Spored koncerta je obsegal slovenske narodne in umetne pesmi, ki so jih zbori peli v združenem moškem zboru pod vodstvom Foltija Hartmana in v združenem mešanem zboru pod vodstvom Vladimira Prušnika. Koncert je začel združeni moški zbor s koroškimi narodnimi, katerih je imel na sporedu osem. Začel je s koroško narodno „Jes s'm an burn pavr" in nadaljeval s priredbami Pavla Kernjaka, Švikaršiča, Tomca in Preka. Ta del koncerta je zaključil s Kernjakovo „Mojcej". V drugem delu koncerta je zbor zapel sedem pesmi, med njimi Foersterjevo „Planinska", Adamičevo „Vasovalec", Maroltovo „Soldaška", Adamičevo „Zdravica" in Bučarjevo „Tam, kjer pisana so polja".

Po odmoru je nastopil združeni mešani zbor, ki je imel na sporedu 10 pesmi, od teh 4 koroške narodne, od umetnih pa Kernjakovo „Rož, Podjuna, Zila", Tomčevo „Na Gosposvetskem polju", „Zbor sužnjev" iz Verdijeve opere „Nabucco", kjer ga je pri klavirju spremljala Mira Pehani, in Premrlovo „Zdravljico" na besedilo Franceta Prešerna, s katero je bil koncert zaključen. Pred njo pa je zbor zapel Schubertovo „Der Lindenbaum".

Koncert ni bil le po sporedu lepo izbran, marveč je pokazal tudi naravnost presenetljivo kvalitetno rast naših zborov od zadnjega skupnega koncerta naprej. Nad visoko ravnjo koncerta so bili glasbeniki in glasbeni kritiki zelo iznenadeni. To pa je tudi najlepše priznanje našim zborovodjem ter pevkam in pevcem.

Nova določila o zaščiti mladine

Koroški deželni zbor je spremenil zakon o zaščiti mladoletnih. Ta zakon je stopil pred kratkim v veljavo. Zakon načeloma razlikuje med otroci in med mladoletnimi. V skupino otrok sodi po njem vsaka oseba, ki še ni izpolnila 14. leto starosti, v skupino mladoletnih pa sodi mladina med 14. in 18. letom starosti.

Zakon določa v glavnem naslednje:

- Po krajih, ki so splošno dostopni, se otroci ne smejo zadrževati med 21. in 6. uro, mladoletni pa med 23. in 5. uro, če niso v spremstvu vzgojiteljev. Kot vzgojitelje navaja zakon starše, brate in sestre nad 18. let starosti ali člane mladinskih organizacij, ki so vsaj 18 let stari in ki imajo konkretno nalogo nadzorstva nad otroci in mladoletnimi.
- Po prenočiščih vključno kampingov se smejo mladoletni po 16. letu starosti zadržati le, če so na potovanju, na izletu ali pa če hodijo v šolo ali na delo izven svojega stalnega bivališča. Izjema so mladinska prenočišča in mladinske koče.
- Otrokom in mladoletnim do 16. leta starosti je prepovedano v javnosti uživati alkoholne pijače in kaditi, mladoletni med 16. in 18. letom starosti v javnosti ne smejo uživati žganih pijač.
- Otroci in mladoletni ne smejo gledati televizijskih oddaj v javnih lokalih, če je gledanje teh mladoletnim prepovedano.
- Otroci se po 21. uri ne smejo brez vzgojiteljev udeleževati javnih prireditev, za mladoletne do 17. leta starosti velja ista prepoved od 24. ure naprej.
- Bivanje v gostilnah, točilnicah in nočnih lokalih je otrokom in mladoletnim brez spremstva vzgojiteljev dovoljeno le za čas hranjenja in čakanja na hrano. Po 22. uri pa otroci in mladoletni do 16. leta starosti tudi v spremstvu vzgojiteljev ne smejo bivati v gostilnah, točilnicah in nočnih lokalih. Po 24. uri morajo tudi mladoletni med 16. in 18. letom starosti zapustiti gostilne, točilnice in nočne lokale, čeprav bi bili v spremstvu vzgojiteljev.
- Otroci in mladoletni se ne smejo udeleževati iger na srečo. Vstop v lokale, kjer se igra na srečo, je prepovedan. Izjema so le tombole in srečolovi ter igre, pri katerih otroci lahko po zakonu sodelujejo.

Podjetniki in prireditelji so dolžni, da omejitve tega zakona, ki se nanašajo na njihov obrat ali na prireditev, razglasijo na vidnem mestu tako, da ostanejo čitljiva in da opozorijo otroke in mladoletne na te omejitve.

Vsakomur so prepovedana dejanja ali opustitve, o katerih je splošno znano, da bi njihove posledice lahko kvarno vplivale na otroke in mladoletne.

Za vse prekrške predvideva zakon občutne kazni.

Prosvetno srečanje v Pliberku

Slovensko prosvetno društvo „Edinost" v Pliberku ima prihodnjo nedeljo, to je 20. decembra ob enajstih dopoldne v zgornjem prostoru gostilne Breznik svoje

PROSVETNO SREČANJE

Po nagovoru podžupana Mirka Kumra sledijo petje, recitacije in potopisno predavanje iz domačih in tujih krajev s skioptičnimi slikami, ki ga bo imel župan Kristan.

BRALCI NAM PIŠEJO:

Umazana in odurna igra z begunci

V zadnjih štirinajstih dneh je prišla po koroških dnevnikih dvakrat vest, da so se v območju Kočne pri Podgorjah ponesrečili ljudje, ki so hoteli ilegalno priti čez mejo na Karavankah v Avstrijo, od tukaj pa v »obljubljeno deželo« Ameriko. V obeh primerih je šlo pravzaprav samo za zelo lahkomiselne ljudi. Lahkomiselne prvič zaradi tega, ker so v zimskem snegu tvegali pot čez Karavanke, namesto da bi prišli s potnim listom v Avstrijo, drugič zaradi tega, ker so se iz domačih razmer podali na slepo v usodo beguncev in njihovo bridko življenje, tretjič pa zaradi tega, ker so v svoji lahkomiselnosti spravili v življenjsko nevarnost člane reševalnih ekip na obeh straneh meje.

V obeh primerih, zlasti pa v prvem primeru, ko sta se ponesrečila mlada zakonca Babič, je pobeg končal tragično v svarilo podobnim pustolovcem. Nič nimam proti, marveč tudi v tem primeru zagovarjam potrebo pomoči bližnjemu, ki je v smrtni nevarnosti, odklanjam pa senzacije, ki jih iz takih primerov konstruirajo uredništva celovških dnevnikov, pri čemer zelo dvomim, da jim gre samo zato, da bi napolnila stolpce svojega časopisa in objektivno informirala svoje bralce.

Pri tem mislim zlasti na »Kleine Zeitung« in na njeno veliko »vnetost« za humanost v tem primeru. Njena »vnetost« je namreč šla tako daleč, da se je v primeru zakonskega para Babič razpisala v treh številkah skupno na več kot poldrugi strani. »Da bi bilo kaj za pisati,« je v svojih »humanističnih čustvih« najprej naslovila na jugoslovanskega generalnega konzula v Celovcu odprto pismo in ga rotila, da Jugoslavija ne sme Babičevima skriviti lasu, ker se je njun pobeg ponesrečil, nato pa je še obiskala oba v jeseniški bolnišnici, pri čemer pa kljub nenavadnemu času obiska ni naletela na »težave«, o katerih bi potem lahko — morebiti zelo rada — pisala.

Nastane vprašanje: ali ne bi bilo bolj pametno, če bi tisk osvetlil dejansko vzročno ozadje te in podobnih tragedij beguncev, ki prihajajo »črno« čez mejo? — Resnica je, da se iz Jugoslavije lahko vsakdo legalnim potom (s potnim listom) izseli. Kakor v širnem svetu tudi na Koroškem ne manjka takih primerov. Če se v takih okoliščinah nekdo »izseli« s pobegom, potem ima za to določene vzroke. Eden med njimi je ameriška begunska organizacija, ki gre pri preselitvi na roke ljudem, ki so prišli »črno« v Avstrijo. Njim plača celo prehrano in prevoz v Ameriko. Funkcionarji in uslužbenci te organizacije so zelo dobro plačani. Da bi ne zgubili svojih stolčkov, »potrebujejo« od časa do časa spet begunce, vseeno, kako tragično mnogi med njimi končajo.

In v ostalem: Zakaj ne bi Jugoslavija kaznovala beguncev, če jih kaznuje vsaka država. Avstrija kaznuje svoje begunce, ki »črno« prekoračijo mejo, z zaporom do 6 mesecev ali z denarno kaznijo do 10.000 šilingov.

J. G.

Rož je postal za zimske turiste še bolj privlačen

Na Žingarci so dobili smučarji naših krajev novo možnost za prakticiranje tega priljubljenega zimskega športa. Kakor smo že pred nedavnim na kratko poročali, so tekom letošnjega leta zgradili na Žingarci smučarski lift, ki je sedaj — ko je zgotovljen — 382 m dolg. Pred tem je bila iz Svetne vasi do „Jožofa" zgrajena cesta, ki je 5,2 km dolga. Ta cesta vodi še naprej na planjavo v višini 1452 m, odkoder ni le lep razgled po Rožu, in sosednih območjih, marveč vodi od tam 3 km dolga in v povprečju 30 m široka smučarska proga do „Jožofa". Podobna smučarska proga k „Jožofu" je speljana tudi od gornje postaje smučarskega lifta, ki je predvsem pripravna za smučarje začetnike.

S tem smučarskim terenom je dobil Rož za področji na Mačenski planini, Ogrizovi planini, v dolini Žabnice (Bodental) na Šentjanških rutah in Selah novo, zlasti za smučarje, ki se pri tem nočejo preveč štrapacirati, zelo zanimivo področje, ki je od Celovca oddaljeno komaj 14 km. To področje je zanimivo tudi zaradi tega, ker leži na senčni strani predgorja Karavank in ker je od vetra lepo zaščiteno in obvarovano tudi od megle.

Cesta od Svetne vasi v Žingarco je med tednom dostopna za vsa osebna motorna vozila, v soboto in v nedeljo pa le za male avtobuse.

Štiritedenski tečaj za kuhanje in serviranje

Institut za pospeševanje gospodarstva koroške trgovinske zbornice priredi v času od 11. januarja do 6. februarja 1965 v Celovcu tečaj za kuhanje in serviranje. Tečaj se prične 11. januarja 1965 ob 9. uri zjutraj v učnih prostorih instituta. Pouk je vsak dan (izvzemši nedeljo) v času od 8. do 12. ure in od 13. do 18. ure. Udeležba na tečaju stane vključno prehrane 1300 šilingov, udeleženci in udeleženke, ki hočejo prenočevati v internatu instituta, pa doplačajo za prenočnino in zajtrk še 250 šilingov.

Tečaja se lahko udeleži 40 oseb. Po tem tečaju v letu 1965 ne bo več podobnega tečaja. Prijave sprejema Institut za pospeševanje gospodarstva pri koroški trgovinski zbornici v Celovcu, Bahnhofstraße.

TO IN ONO

od Šmohora do Labota

SPODNJA BELA PRI ŠMOHORU. — Zaradi poledenele ceste je prišlo v torek do hude prometne nesreče. Trgovski potnik Rudolf Halapier iz Čajne se je s svojim osebnim avtomobilom zaletel v naložen tovornjak s prikolico, ki je osebni avtomobil docela razdrobil. Halapier je umrl na mestu nesreče.

BELJAK. — Od ponedeljka naprej je mestni promet bogatejši za dve novi progi in sicer za progo Železniška postaja—Činovce in Železniška postaja—Perava. Pomnožen pa je tudi promet na linijah od avtobusne postaje v Lind, Völkendorf in Auen.

CELOVEC. — V soboto so pričeli v obliki večje svečanosti na Fischlovih zemljiščih vzhodno od mesta graditi tako imenovano »satelitsko mesto«, ki bo obsegalo površino 20 ha in kjer bo zgrajenih 1500 novih stanovanj. Naselje bodo gradili v dveh etapah. V prvi etapi bodo zgradili 750 stanovanj, in sicer 600 iz sredstev deželne vlade, 150 pa iz sredstev zveznega fonda za gradnjo stanovanj in naselij. V tem tednu pa je magistrat odobril gradnjo 2 stolpnic v beljaškem predmestju.

VELIKOVEC. — Poštna uprava namerava vpeljati novo avtobusno linijo, ki bo povezovala Št. Jurij nad Libučami, Libuče, Pliberk, Blato in Kazaze z Velikovcem kot okrajnim mestom. Potrebna sredstva bodo prispevale občine Pliberk, Dobrla vas in Št. Peter na Vašinjah.

PLIBERK. — Občina bo izgradila in povečala sedanje občinsko kopališče. Prav tako namerava tudi rešiti problem stanovanjskih barak iz časa druge svetovne vojne. Zgraditi hoče stanovanjsko poslopje in vanj preseliti ljudi in družine, ki živijo še v barakah. Mestni odbor pa je na zadnji seji dal tudi privoljenje za naselitev dveh nadaljnjih industrijskih podjetij v občini.

Najbolj pogoste vrste sanj

Psihologi in psihiatri z ameriških univerz so proučevali na tisoče sanj, ki so jih spravili v sklad z življenjskimi situacijami prizadetih ljudi. Pri tem so ugotovili, da so določene vrste sanj, ki imajo za vse ljudi več ali manj enako vsebino. Po statistični obdelavi se je deset naslednjih standardnih vrst sanj izkazalo za najbolj pogostne.

■ SANJE O TEM, DA SMO PREPOZNI

Po vsej sili bi se morali peljati z vlakom, toda ravno ko pridemo na kolodvor, nam vlak odpelje pred nosom. Hočemo se na primer peljati s taksijem, toda prav vsi so zasedeni. Hočemo se peljati s kolesom, tedaj pa poči zračnica.

Pri vseh teh željah, kjer tečemo ali hočemo odpotovati, pa se nam postavljajo na pot vedno nove zapreke, je v ospredju občutek, da nas naše želje potegnejo v različne smeri. Večinoma je to konflikt med čutom za dolžnost in osebnim ugodjem: žena bi si na primer rada kupila drago novo obleko, pa se boji moževih očitkov; moža povabijo prijatelji na zabavo, toda ženi na ljubo ostane raje doma itd.

■ SANJE O IZPITIH

Sanja se nam, da sedimo kot nekoč v šolskih klopeh in smo vprašani, na primer, matematiko, vendar ne znamo ničesar in niti ne odpremo ust.

Take sanje izvirajo pogosto iz negotovih življenjskih situacij, kot je na primer nastop nove službe. Podzavestno si tako hočemo dajati poguma, ko si hočemo pokazati, da smo se v podobnih položajih že znašli in jih obvladali.

■ SANJE O LETENJU

Medtem ko mladenič s svojo prijateljico teka po polju, ga nenadoma obide želja, da bi letel po zraku. Zakrili z rokami in se dvigne v zrak.

V takih sanjah se hoče naša zavest rešiti iz težav in stisk. V poletu triumfiramo nad vsemi težavami. Mladega moža, ki se mu je to sanjalo, so morda silili, da bi se poročil z dekletom, toda on ne ve, ali jo ljubi.

■ SANJE O DENARJU

Neka ženska leži sama na obali. V njeni bližini se igrajo veseli ljudje, toda ona je preboječa, da bi se jim pridružila. Nenadoma zagleda v pesku novčič, in ko koplje dalje, najde še mnogo denarja.

Denar pomeni večinoma ljubezen in take sanje na splošno pomenijo odškodnino za manjkajočo ljubezen v resničnem življenju. Žena ki je imela take sanje, se je že dvakrat ločila in živi v prepričanju, da je harmonično zakonsko življenje zanjo za zmeraj izgubljeno.

■ SANJE O TEŽAVAH

Pri sprehodu po mestu nenadoma opazimo, da nimamo na sebi prav ničesar, in stečemo v kakšen hodnik, toda za nami so ljudje.

Človek, ki ima take sanje, doživlja mnoge težave; rad bi skril to, kar mu je neprijetno, ter živi v neprestanem strahu, da bi njegova skrivnost utegnila priti pri majhni nepazljivosti na dan.

■ SANJE O SMRTI

Nekega moža na cesti vprašajo, kdaj bo pogreb njegovega brata. Šele tako izve, da je njegov brat umrl, in je zelo žalosten.

V takih sanjah se pogosto kaže prikrito sovraštvo ali zatrta jeza. V tem primeru je »mrlič« prevzel vlogo očetovega podjetja in se obnašal proti mlajšemu bratu, ki se mu je sanjalo, zelo zapovedovalno ter mu je marsikaj prepovedal. Želimo si ne smrti človeka ampak »smrt« neznosne situacije.

■ SANJE O SANJAH

Sodijo k najbolj zapletenim problemom v raziskovanju sanj. Večinoma izražajo željo tistega, ki sanja, da bi bila vsa resničnost le sen: možu se sanja, da se mu sanja, da mu je umrla nevesta. Malo predtem je izvedel, da njegova nevesta boleha za hudo tuberkulozo. Osnova tem sanjam je bila njegova vroča želja, da bi to tragično odkritje v resnici bilo samo sen.

■ PONAVLJAJOČE SE SANJE

Neki 35-letni ženski se je sanjalo vedno znova o simpatičnem mladem moškem, ki ga je ljubila, toda brž ko ga je hotela objeti, se je spremenil v gnusno pošast. Ženska ni bila poročena in se je zaradi slabih izkušenj iz domače hiše zakona celo bala.

Te sanje so odsevale njeno prepričanje, da je vsaka ljubezen v zakonu obsojena na propad. Stalno panavljanje takih sanj pa je pomeniło, da se s tem vprašanjem zelo pogosto ukvarja in da vendarle še upa na pozitivno rešitev.

■ SANJE O PADCIH

Moški se vzpenja na visok stolp. Ko pa se ozre navzdol, se ga poloti strašna vrtoglavica in strmoglavi v brezdanjo globino — ter se nenadoma prebudi ves poten.

Ta pritisk kaže na hud konflikt in na napetost med poskusom in ovirami. Z oporo izgubimo moralni nivo, v padcu pa se nam zdi, ko da smo podlegli skušnjavi. Te sanje je doživel poročen moški, ki je pred kratkim zvedel, da se je mlada, zelo čedna, ločena ženska iz njegove okolice zaljubila vanj.

■ RESNIČNE SANJE

Nekemu uslužbencu se je sanjalo, da ga je šef poklical k sebi, da bi mu za deset procentov zvišal plačo, čez nekaj tednov pa se je to tudi v resnici zgodilo.

Te »resnične sanje« nikakor ne pomenijo, da so nam odkrile resnično prihodnost. Mnogi ljudje sicer še vedno trdno verjamejo v to, da obstajajo telepatske sanje, toda znanstvenikom se tega še ni posrečilo dokazati. Pogosto je razlaga za take sanje mnogo bolj preprosta. V tem primeru je jasno, da je človek, ki se mu je sanjalo, na zvišanje plače že računal. Nameščenec je bil zelo vesten in povišica za deset procentov je v tistem podjetju bila običajna.

● Nove gume za kolesa reaktivnih letal same signalizirajo svojo obrabo z rdečo barvo. Po novem postopku vtisnejo pod gornjo plastjo gume posebno kovinsko plast, ki sestoji iz milijonov žic izredne trdote in nato še plast iz rdečega polyamida. Kovinska plast preprečuje, da bi ostri predmeti, kot n. pr. žeblji, prodrli v notranjost gume. Poskusi pri novi vrsti so pokazali 436 % večjo odpornost do prerezov kot jo imajo običajne letalske gume. Prva rdeča mesta na gumi, ki signalizirajo nevarnost, se pojavijo takrat, ko je profil do 20 % izrabljen.

● Superprevodni magnet so razvili Američani. 18 kg težak ima iste lastnosti kot konvencionalni 300 kg težki trajni magnet. Nova vrsta magneta sestoji iz zlitin niobija in cirkonija ali niobija in kositra. Zlitine najprej spremene v prah in nato s sintranjem vlečejo žice v tuljave. Če hlade te tuljave s tekočim helijem pri —270 stpinj C, postanejo superprevodne. Magnet potrebuje izredno malo električnega toka in je le toliko časa magneličen, dokler se nahaja v tekočem heliju.

● Glavna pomanjkljivost današnjih helikopterjev je njih majhna hitrost (največ 300 km na uro), zato ne morejo letati na daljših razdaljah. Sovjetski znanstveniki načrtujejo sedaj nove vrste helikopterja, s katerim upajo razviti hitrost nad 700 km in tako precej povečati akcijski radij.

● Kovine za gradnjo raket in vesoljskih ladij morajo docela ustrezati pogojem pritiska, temperature, teže itd., od katerih je odvisen uspešen let. Tovarna „Lockheed" poroča, da je razvila novo zlitino aluminija in berilija pod imenom „lockalloy", ki ustreza izrednim pogojem. Nova zlitina ima vse dobre lastnosti obeh kovin, a hkrati nima pomanjkljivosti obeh. Teža nove kovine je za 35 % manjša od doslej uporabljene kovine za vesoljske polete.

● Neko zahodnonemško raziskovalno in upravno poslopje ima veliko ravno streho, ki je stalno pokrita s 4 cm debelo plastjo vode. Poleti voda učinkovito hladi površino strehe, dočim pozimi, ko se spremeni v led, učinkuje plast kot toplotni izolator.

ZANIMIVOSTI IZ ZNANOSTI IN TEHNIKE

Sauna je za Finca »življenska potreba«

Menda ni popotnika na Finskem, ki ne bi mimogrede slišal za pogovor o sauni. Njegovi finski prijatelji mu bodo mogoče povedali, da gredo v sauno, videl bo besedo sauna napisano na velikih poslopjih, če pa bo potoval po deželi, bo lahko videl nedaleč od vsake kmečke hiše, včasih ob jezeru, pritlikavo leseno poslopje, iz katerega se krepko kadi. To je najbolj preprosta sauna, ki se je komajda spremenila v stoletjih.

Razumljivo, da se bo popotnik pozanimal, kaj je to sauna. Najboljši način, da bo prišel stvari do dna, bo, če stopi sam vsaj enkrat v finsko kopel. Vendar se vsega ob enem samem obisku ne moreš naučiti.

Predvsem je zanimivo, da na Finskem poznajo sauno gotovo že 1000 let, ni pa izključeno, da je pravilnejša številka 2000. Turška kopel, ki je znana po vsem svetu, je v bistvu zelo podobna finski kopeli, saj gre tudi za čiščenje s potenjem. Osnovna razlika med obema pa je v tem, da je v turški kopeli zrak vlažen, v sauni ali finski kopeli pa suh, čeprav mu po potrebi vlago lahko dodaš.

Popotnik, ki obišče Finsko, se bo verjetno seznanil z javno sauno v velikem mestu, kjer stanujejo ljudje v stanovanjih, ki nimajo svojih saun. Vendar je prava finska sauna tista družinska, ki jo vidiš na kmetih ob samotnem jezeru in je za Finca celo važnejša kot običajna kopalnica v naših krajih.

Najnavadnejša oblika družinske saune je iz drevesnih debel zgrajena koča z nekakšnim ognjiščem, na katerega nagrmadijo komenje. Stopnice vodijo na majhno leseno ploščad ob eni steni, kjer sedijo ali ležijo goli kopalci v vročem zraku, ki se nabira pod stropom. Kamenje se greje tako dolgo, da postane rdeče razžarjeno. Kdaj pa kdaj eden izmed kopalcev ulije vedro vode na kamenje, da nastane para za nekaj trenutkov in se pri tem temperatura dvigne do 140° C. Idealna temperatura je okoli 95° C. Para se hitro izgubi, zrak ostane suh, ker vlago vsrkajo leseni zidovi. Ta temperatura je očitno višja kot v turški kopeli, to pa zato, ker naše telo lahko prenese precej več suhe kot vlažne toplote.

Po potenju slede bičanje z listnatimi brezovimi šibami, umivanje potu, skok v jezero ali pa valjanje po snegu. Nato je na vrsti najprijetnejši del, sušenje na hladnem zraku, ki traja toliko časa, da se ogreto telo povsem ohladi.

Po tradiciji je sobota dan saune. Že navsezgodaj naložijo peč, zvečer po tednu težkega dela pa napoči trenutek, ko se človek v sauni očisti in osveži. Vendar Finci ne gledajo na sauno le kot na nekakšno kopalnico. Vanjo gredo tudi zaradi duševne relaksacije. Ker pa je to nekakšen družbeni običaj, Finec ni rad v sauni sam, marveč povabi v sauno tudi druge, prav tako, kot pri nas povabimo prijatelja na kosilo.

Ali je tedaj še čudno, da se zdi Fincem sauna za življenje prav tako potrebna kot hrana ali pijača. Ljudje trdno verjamejo, da je od nje odvisno njihovo zdravje in bolnik marsikdaj išče v njej zatočišče. Zato vidiš na Finskem kmeta, ki si gradi novo hišo, pa najprej postavi sauno in šele potem v njeni bližini stanovanjsko zgradbo.

Finski atleti menijo, da lahko ostanejo v kondiciji le, če imajo na razpolago sauno. Na olimpijskih igrah se je že povsem udomačila navada, da zgradijo v olimpijski vasi tudi sauno za finske udeležence.

Za zanimivost pa še ugotovitev, da je sauni povsem podobna kopel doma tudi onstran Atlantika pri severnoameriških Indijancih plemena Navajo. Ti živijo sredi puščave in vendar so neverjetno navdušeni za sauno, ki se le za las razlikuje od finske. Tudi pri njih se belijo kamni na preprostem ognjišču in Indijanci se krepko pote v podzemeljski jami, ki jo pokrijejo z deskami. Ker pa vode v puščavi ni, se Indijanec, ki se je pregrel v sauni, zunaj nje povalja v pesku, ki popije pot, in ko se posuši, obriše pesek z očiščenega telesa.

Okameneli smehljaj

53

JOŽE CIUHA

„Saj vsakdo s svojim delom izpoveduje nekakšne ideje."

„Že, toda ti so se bavili predvsem s človekom: in to dosti bolj konkretno kot pa ljudje, ki se z njimi bavijo le na videz konkretno."

„S čim se sploh še bavijo ideje razen s človekom?"

„Z množico, in v tem leži razlika."

„Torej sva si spet različna: zame sta ta dva pojma idejno nedeljiva."

„Zato pač, ker so bile ideje za Američane in Ruse vedno nekakšen namišljen kolektivni luksus."

„Kot krščanstvo in protestantizem?"

„Da, prav tako."

„Mislim, da bi bilo tako pri vseh ljudstvih, in ne vem, čemu pri tem omenjaš Ruse?"

„Govoriva o sedanjem času. Zgodovina nam služi samo za primero. Ruse omenjam zato, ker so vam kot velik narod kljub vsem nasprotjem podobni v svoji grandomaniji."

„Ne pozabi na Indijce in Kitajce."

„Ti se preveč mučijo z lakoto, da bi lahko mislili na moč."

„In če bi bili močni?"

„Hipoteze so mi zoprne. Pustiva to ob strani."

Tako se je nadaljevalo precej dolgo. Ves čas sta si bila nasprotna. Od problema bežanja sta prešla na širša področja. Govorila sta o oblikah in razlikah razredne zavesti v ZDA, Angliji in Avstraliji; o razlikah med ameriškim in angleškim srednjim slojem; o socialnih pregradah v angleški družbi v primerjavi s francosko; o razlikah med metodami ameriške in sovjetske propagande; o vzrokih neuspeha ameriške diplomacije na Daljnem vzhodu, itd. Naposled pa sta se v debati o odnosu spolnost — religija vrnila k izhodišču: na problem Henryjevega bega.

Paul je govoril z odprto prostodušnostjo, Henry pa je z besedami šahiral. Igral je. Paul mu po enciklopedičnem znanju ni bil kos. Henry je na primer rekel „Russel", Paul pa je vprašal: „Kdo pa je to?" Vendar je naposled tudi Paul doumel, da streljajo Henryjevi težki topovi na vse, kar ljudem na različne načine nekaj pomeni, iz pridvignjene papirnate trdnjave, sestavljene iz igralnih kart: z zastavo križevega asa na drogu.

Kompleks sem naslutil ob njegovem modrovanju o ženskah. Srčna dama ni bila nikoli njegov adut. Tudi s kraljico na šahovnici ni znal igrati. Njegov gambit je bil vedno kraljevi. Spreten je bil samo v otvoritvah in premikanju kmetov. Vse ostalo je bilo prostorska, psihična, fizična in časovna stiska.

Tudi mene je skušal vključiti v pogovor. Hotel se je pogovarjati o marksizmu: na tezo, da je umetnost fenomen razredne družbe.

Toda ostal sem še naprej samo poslušalec. Taki pogovori so smiselni v toliko, kolikor prisilijo človeka, da v polemiki preveri lastne nazore in poglede na svet. Če gre za pogovor, ki ga netijo lahno obarvane patološke pobude in če pri tem uporabjata sogovornika za adekvatne pojme povsem različen jezik, je domala povsem brezkoristen.

*

V bližini našega človekoljubnega gostišča je lep, moderen in drag hotel. Tja sva odšla zvečer s Paulom, ker tu med drugim prodajajo tudi vstopnice za predstave Kraljevskega baleta. Dobila sva jih pri livriranem receptorju v loži velikega halla. Bilo je po večerji, in gostje, ki jim je bila na obrazih izpisana sitost, na obleki pa bogatija, so posedli po stolih in foteljih pred televizijskim sprejemnikom.

Bankok ima menda dva samostojna televizijska programa. Na ekranu je bil prenos siamskega boksa. Ker sodi ta šport med lokalne posebnosti, sva se s Paulom oskrbela s stoli in se z drugimi vred zagledala v zaslon. Mladi in gibčni športniki so se obdelovali s pestmi in nogami povrhu. Brce so delili z isto spretnostjo kot udarce z rokami. Tempo dvoboja je bil dosti bolj hiter kot sicer.

Po popoldanski debati je bila predstava te vrste kar primerna za duhovno poživitev. Tako je menil Paul. Kot pri nas, imajo tudi v Bankoku v boksu različne kategorije: zato so se boji zavlekli. Paul ni dolgo vzdržal: premagala ga je utrujenost. Še vedno se ni izlizal iz aklimatizacijskih tegob. Potem ko je v zaspanosti skoraj zdrsnil iz stola, je leno pretegnil svoje dolge kosti, zazehal, se dvignil in odšel.

Obsedel sem sam: bojem sem sledil do konca. Pred mano je v fotelju, ki je bil za počitek bolj primeren od stola, na katerem se je mučil Paul, dremal zajeten Amerikanec. Kljub tapecirani udobnosti je bila lega za pravo spanje nekoliko nerodna, zato je dedec od časa do

Ko izbiramo darila

Ali je kaj lepšega kot z majhnim darilom izkazati človeku, ki nam je drag, svoje simpatije, ga prijetno razveseliti in ga že samo s tem, da smo mislili nanj, osrečiti?

Najprimernejši za to je gotovo večer ob razsvetljeni jelki, edini v letu, poln pričakovanj, skrivnosti in radosti. Kako lepi so trenutki, ko vsak hiti zavijati svoja presenečenja, pa naj so še tako neznatna, in jih naskrivaj polagati pod drevesce. Toda izbrati pravo darilo ni vedno lahko. Zato se ne odločimo zadnji dan, da na vrat na nos kupimo, kar nam slučajno pride pred oči. Na darila mislimo že prej, ker le tako bomo podarili vsakemu res to, kar si najbolj želi.

Gotovo: izbiranje daril ni lahko. Vendar pa hočemo obdariti človeka, ki ga dobro poznamo, poznamo njegove želje, poznamo njegove »konjičke«. Potrudimo se, da se vživimo v njegove želje in izbira daril ne bo več tako težka. Pogosto nam bo tisti, ki ga hočemo obdariti, nehote sam razkril, kaj bi si najbolj želel; med pogovorom beseda da besedo in polagoma bomo prodrli tudi v »skrivnost« njegovih tihih želja.

Pri izbiri daril moramo paziti tudi na to, da bodo izbrane stvari res primerne. Ne gre toliko za vrednost darila — včasih tudi najbolj skromno darilce napravi veliko veselje! — kot pa za to, da bo imel obdarovani vtis, da smo res z ljubeznijo mislili nanj. Gotovih receptov za izbiranje daril ni in jih ne more biti. Eden bo izbral praktično darilo, drugi se bo odločil za darilo spominske vrednosti; darilo za otroke bo gotovo povsem drugačno kot darilo za odrasle. V vsakem primeru pa bo darilo odraz srčne kulture tistega, ki je darilo izbiral.

Posebno previdni moramo biti pri izbiranju daril za otroke. Če bomo darila pravilno izbrali, bomo s tem otroka tudi že vzgajali. Zato je skrajno napačno, če malemu sinčku kupimo na primer razne igrače, s katerimi se bo igral »vojno«. Sploh so vojne igračke najslabša darila in nikakor ne spadajo pod razsvetljeno drevesce — ob prazniku miru.

Premislimo torej dobro, premislimo raje dvakrat in šele potem se odločimo. Le če bo naša odločitev pravilna, bomo z darilom tudi dosegli zaželjeni cilj: obdarovanemu bomo napravili veselje in mu izpričali čustva, ki jih gojimo do njega. Ko bo družina potem zbrana pod drevescem in bo vsak obdarovanec hitel odvijati svoje darilo, ko bodo oči žarele in ko si bomo s tesnim objemom povedali več kot z besedami, bomo spoznali, da smo vsakemu izpolnili zares njegovo srčno željo.

Mali nasveti

■ Hrastov parket poživimo, če ga odrgnemo po dolgem s cunjo, navlaženo s terpentinom.

■ Duh po pomarančah prevzameta obleka in perilo, če obesimo v omaro vrečico s pomarančnimi lupinami. Paziti pa moramo, da ne pridejo v dotik z blagom, ker bi pustilo olje, ki ga vsebujejo olupki, madeže na blagu.

■ Čistih steklenic ne zamašimo, ker dobe zaprte neprijeten vonj, zamašek pa začne plesniti.

Če gre otrok na zimski izlet

Med prazniki in sploh v zimskih mesecih je navada, da gredo otroci na razne zimske izlete, na smučanje odnosno na smučarski tečaj in podobno. Take izlete prirejajo tudi šole ali mladinske organizacije. Za otroka so zimski izleti prav tako koristni in zdravi kot poletni izleti, le paziti moramo, da bo otrok za tak primer tudi preskrbljen s potrebnimi stvarmi. Poglejmo si na kratko, kaj vse mora imeti, če bo šel za več dni na smučanje:

Najprej moramo seveda pogledati, ali so smučke res v redu. Nameščeni in priviti morajo biti vsi vijaki, manjkajoče je treba nadomestiti. Prav tako je treba preizkusiti, če stoji čevelj pravilno v čeljustih; vez mora delovati brezhibno in držati čevelj dovolj trdno. Pri smučarskih palicah je treba nadomestiti dele (zanke pri ročajih, krpljice ali spodnje konice). Tudi če so palice sicer v redu, je treba pregledati jermenje, če ni preperelo ali potrgano ter ga po potrebi nadomestiti z novim.

Drugo vprašanje je primerna obleka. Nujno potrebuje volneno čepico, ki lahko zaščiti tudi ušesa pred mrazom. Nadalje volnen šal ali primerno rutico, smučarski pulover, dva para smučarskih rokavic (volnenih palčnikov), smučarske hlače, vsaj tri pare volnenih kratkih nogavic in dva para spodnjih daljših. Nogavice morajo biti cele ali pa zakrpane tako, da otroka ne bodo žulile; zlasti je to važno na petah. Napačno je namreč mnenje, da so za smučanje dobre vsake nogavice, kajti en sam žulj lahko pokvari otroku ves izlet. Prav tako mora imeti dve spodnji majici, od katerih naj ima ena po možnosti dolge rokave; dve ali tri tople srajce, vetrovko (anorak) po možnosti s kapuco ter tople copate za prosti čas v koči.

Končno je treba posvetiti potrebno pozornost obutvi, ki mora biti dobro impregnirana, da ne bo imel otrok po nepotrebnem mokre noge in si tako nakopal prehlad ali kaj podobnega. Impregniramo jo tako, da primešamo maščobi enako količino voska; tako stopljeno toplo vtremo v obuvalo, da jo usnje vpije. Nato čevelj dobro ološčimo z globinom, podplate in šive pa premažemo s toplim lanenim oljem. Edino tako impregnirano obuvalo bo nepremočljivo in zdravo. Zelo važno pa je tudi, da je obuvalo toliko obnošeno, da otroka ne žuli, kajti žulj ne bo pokvaril le zimskega veselja, marveč ima lahko tudi hujše posledice.

Sol v zimskem času

Ob okenskem okviru se je nabrala ledena plast, tako da smo okno komaj odprli. Led z lahkoto odstranimo, če ga namažemo s kuhinjsko soljo: čez nekaj časa sol led raztopi in se kar sam odlušči.

Tudi v vodovodnih odtokih sol opravi koristno delo. Zvečer vlijemo v odtok gosto solno raztopino, do počasi leze po zaledenelih ceveh in led topi.

Da šipe ne bodo zaledenele, dodamo vodi prgišče soli in jih zdrgnemo z dobro ožeto krpo, ki smo jo izplaknili v slani vodi.

Perilo nam pozimi takoj zmrzne, če ga obesimo na prosto. Zadnji vodi dodajmo nekaj soli, pa bo ta nevšečnost odpadla.

V štedilniku slabo gori ali pa nam ogenj že pohaja, ker smo pozabili naložiti. Nikar ne poskušajno razvneti ognja s petrolejem ali bencinom! Raje posujmo na kurivo malo morske soli in takoj bo žerjavica oživela.

Kokosovi poljubčki na različne načine

Maso iz 6 dkg sladkorja in 6 dkg kokosove moke prepražimo, da postane roza barve, dodamo 6 dkg sladkorja in 6 dkg kokosove moke, 2 rumenjaka in sneg dveh beljakov. Oblikujemo okrogle oblike in spečemo v srednje vroči pečici.

•

Za kokosove poljubčke potrebuješ: 30 dkg ostre moke, 2 jajci, 30 dkg sladkorja, 10 dkg surovega masla, 13 dkg kokosove moke.

Maslo, sladkor in 2 celi jajci dobro mešaj, prideni moko, zgneti testo, napravi v dlani kroglice in jih polagaj v ne preveč namazani pekač ter speci pri zmerni vročini.

•

Vzemi 30 dkg sladkorja, 30 dkg bele moke, 2 celi jajci, 1/8 surovega masla, 1/8 kokosove moke in vse to v skledi dobro premešaj. Nato prav natanko namaži pekačo, polagaj nanjo z žlico hlebčke, ki naj bodo za 2 prsta narazen. Pri polaganju hlebčkov si pomagaj z vilicami. Prav tako lahko narediš tudi orehove ali lešnikove poljubčke. Na orehove položiš še polovico jedrca, na lešnikove pa lešnik.

•

Stepi 4 do 5 beljakov v trd sneg, narahlo primešaj ¼ kg kokosove moke in ¼ kg sladkorja v prahu. S kavno žličko zajemaj in polagaj kupčke na namazano pekačo. Peci pri zmerni vročini, da se sladkor preveč ne razleze.

Ali je gripa nevarna bolezen?

Verjetno je že vsak izmed nas kdajkoli prebolel gripo in se bo spominjal, da to ni najbolj prijetna bolezen. Skoraj vsako leto v hladnih zimskih mesecih, posebno pa ob vlažnem vremenu, se pojavlja v večjih epidemijah; od časa do časa pa zajame gripa tudi ves svet, takrat govorimo o pandemiji gripe. Starejši se bodo spomnili te bolezni po prvi svetovni vojni, ko so ji rekli „španska" in je tako nevarno razsajala, da je po vsem svetu pomorila 20 milijonov ljudi.

Gripa ali influenca je nalezljiva bolezen, ki se prenaša od človeka na človeka, in sicer s kužnimi kapljicami, ki jih bolnik izkašljuje. Širi se s hitrostjo prometa in oboli lahko vsakdo, kajti sprejemljivost za to bolezen je splošna. Gripa nastane naglo. Bolnik se počuti zelo slabo, vse ga boli, posebno udje, prsa in hrbet; počuti se kot „pretepen". Vročina naglo naraste na 38 do 40° C, pojavi se suh kašelj, boleče grlo, suh jezik in rdeče oči. Obraz je rdeč in zabuhel. Apetit izgine in bolnik sili v posteljo, kamor tudi spada. Dajemo mu zdravila proti gripi in vroče čaje. Približno po treh dneh vročina pade in bolnik je gripo praktično prebolel.

Če bolnik po treh dneh ni zdrav ali če mu vročina ponovno naraste, so nastopile komplikacije. Običajno gre za pljučnico, lahko pa tudi za okvare na prebavilih, živčevju in drugod. V tem primeru moramo biti zelo previdni. Gripa namreč že sama zelo zniža odpornost organizma in pri komplikacijah ima telo zelo malo možnosti za samoobrambo. Zato je zdravljenje komplikacij navadno resna stvar. Prav komplikacije so tiste, ki lahko povzročajo smrt bolnika. Je pa tudi mogoče, da bolnik, ki je gripo prebolel, postane zaradi neodpornosti čez mero sprejemljiv za druge bolezni, pogosto tudi za jetiko. Zanjo pa vemo, da je sicer ozdravljiva, vendar dolgotrajna in nevarna bolezen.

Torej bi na vprašanje, ali je gripa nevarna, lahko odgovorili: gripa je nevarna bolezen, ker nastopa množično, ker ima lahko komplikacije in ker zmanjša telesno odpornost na najmanjšo mero. Vsekakor jo je bolje preprečiti kot za njo zboleti.

Pri katerih temperaturah pečemo

MOČNO ALI HUDO VROČINO od 200 do 225 stopinj Celzija uporabljamo za pečenje masleno listnatega testa, krhkega testa, nekaterega drobnega peciva, ki mora hitro zarumeneti, kuhanega testa in še drugih test, ki vsebujejo več maščobe. Brez termometra vemo, da imamo to temperaturo tedaj, če nam bel papir najprej porumeni, nato pa hitro porjavi.

SREDNJO VROČINO imenujemo vročino med 180 do 200 stopinjami Celzija. Papir počasi porumeni. Uporabljamo jo za pečenje biskvitnega testa, umešanega in kvašenega testa, in to predvsem tedaj, kadar pečemo testo v debelejši plasti. Tako se enakomerneje zapeče.

SLABA VROČINA je med 150 do 180 stopinj Celzija. Papir ostane dalj časa bel. Uporabljamo jo za pecivo, ki mora ostati svetle barve.

ZELO SLABA VROČINA pa je med 100 do 150 stopinj Celzija. Primerna je za beljakove mase, kjer se testo bolj suši kot peče.

časa „povlekel dreto„. Njegovo nolsajoče smrčanje je vselej prekinila ženska ob njem, prav tako sedeča v fotelju: njegova žena verjetno. Bila je odišavljena in gizdava v pisanem ornatu čipk, zlata in umetnih biserov. Programu je sledila z veliko pozornostjo, ki jo je prekinila le tedaj, kadar je s sunkom pretrgala neljube zvočne improvizacije svojega moža. Temu je med prsti počasi tlela cigara: vsaj pol ure že. Tlela je dosti prepočasi in prepohlevno, da bi bila zmotila njegov počitek.

Program se je bližal h koncu. Boksu so sledila poročila, tem pa nekoliko ceremonialen zaključek sporeda:

„Kaj praviš, kdo je ta?"

na zaslonu se je prikazala podoba kralja in godba je intonirala državno himno. Gospa, ki je izpričala, da šibkejši spol v vzdržljivosti zlahka užene močnejšega v kozji rog, je znova dregnila soproga. Da je možakar ob njej njen soprog, nisem več dvomil: dregnila ga je v stilu kot lahko drezajo samo žene svoje može. Se pravi, nenežno in netankočutno. O zakonskem stanu in navajenosti na takšno komuniciranje je pričala topa brezbrižnost: za njen sunek se ni niti malo zmenil. Zato je bil drugi sunek močnejši. Gospod se je ujezil:

„Saj ne smrčim."

Čeprav potiho, je te besede bolj zarenčal kot spregovoril. Gospa se je miroljubno sklonila k njemu in nekaj vprašala. Na vprašanje ji ni odgovoril. Vprašala ga je še enkrat, on pa je samo enakomerno dihal dalje.

Tretji sunek je bil najhujši. Gospod se je zdrznil in tleča cigara mu je med prsti zdrsnila na tla. Pogled, ki ga je nameril ženi, ni bil ljubeznjiv. Ona pa je rekla (nemara samo ponovila vprašanji, ki jih predtem, ob zvokih državne himne nisem razumel):

„Willy, kdo je vendar ta človek? (V mislih je imela kralja na ekranu).

Gospod Willy je zazehal in zamrmral nekaj, česar nisem razumel in česar ni razumela niti njegova gospa. Zato ni popustila:

„Kaj praviš, kdo da je?"

Willy je zazehal, z roko zamahnil skozi zrak in spet nekaj zamrmral. Gospa spet ni razumela.

„But Willy, who is it?"

Roka je spet zamahnila v prazno, glas pa je bil tokrat razločen.

„Johnnie Walker."

„Ah Willy, kako moreš reči kaj takega!"

Willy je še enkrat zamahnil, rekel pa nič.

Program je bil končan. Sledilo je škripanje in prerivanje stolov in ljudi z mnogimi „sorry" in „excuse me" ter hreščeč šum oddajnika, dokler ga ni hoteski uslužbenec izklopil. Gostje so se po večini napotili po ključe k receptorjevi loži. Tja sta šla tudi gospa in njen Willy.

Nekaj gostov pa se je na levem loži nasprotnem koncu halla čez tri in štiri stopničke povzpelo v nočno zabavišče. Med njimi predvsem gospodične s črnimi in pepelnato obarvanimi lasmi, globokimi izrezi, preklanimi krili, kot jih imajo Kitajke, in kar prebujnimi oblinami, ki so jih razna pomagala izoblikovala lepše, kot so bile v resnici. Meso se je ponujalo bolj kot na Rubensovih slikah. Te gospodične sodijo k zahodnemu prispevku turizma na Vzhodu, čeprav neposredno ne sodijo v nobeno obliko pomoči nerazvitim državam.

Domača dekleta so verjetno čakala v baru: na stolčkih v loži, da bodo plesala s tistimi, ki bodo prišli ponje. Za ceno petdesetih tiklov na uro, ki jo bo plesoči kavalir plačal natakarju.

Šel sem, da bi poiskal Noi. Pred hotelom sem pričakal motorizirano rikšo in se odpeljal v Sani Chateau.

Tako kot nekaj več kot pred dvema tednoma sem skozi vhod s težkimi zavesami stopil mimo livriranega vratarja v hlajeni prostor z rdečkastim mrakom. Dve, tri mize so bile še nezasedene. Sedel sem k prvi, ki sem jo dosegel. Takoj nato se je pojavil ob meni natakar. Razen limonade z ginom sem mu naročil naj pripelje Noi.

Pripeljal je drobno dekle z iskrivimi očmi, zadržanim smehljajem in majhnim, iz slonovine izrezljanim slonom na zlati verižici v dekolteju. Dekle je sedlo hitreje, kot sem se mogel zavedati nesporazuma.

Vprašal sem jo:

„Kako ti je ime?"

„Noi, sir."

„Oprosti, imel sem v mislih neko drugo Noi in bil prepričan, da bo natakar pripeljal tisto drugo."

„Katero, sir?"

„Tisto pač, tisto visoko."

„Vam nisem všeč, sir?"

„Ne gre za to: govoriti moram s tisto."

„Motite se, sir."

„Kako misliš?"

„Jaz sem tu edina Noi, sir."

„Poslušaj, dekle: čedna si in ljubka in vseč si mi, vendar moram govoriti z ono drugo."

„Ne lažem, sir, tu zares ni nobene druge. Nekoč je bila ena, toda tega je že dolgo."

„Kako dolgo?"

„Dolgo sir."

„Prav. Toda povej mi, kako dolgo?"

„Ne vem točno, sir: mogoče tri mesece, mogoče več."

„In kakšna je bila?"

„Visoka, sir."

(Nadaljevanje)

H. SLESAR

Čez dvajset let

Bilo je okoli sedme ure zjutraj in Mac Calway je sedel v naslonjaču ob oknu, ko je prišla k njemu hčerka. Pomahala mu je z roko in odšla naravnost v kuhinjo, kjer je takoj pričela ropotati s krožniki in skledami.

Vstal je in odšel za njo.

— Mar ti nisem rekel, da ne hodi več sem, Ann. Svojo družino imaš in moraš skrbeti zanjo.

— Nekdo mora opraviti ta posel, — je odgovorila Ann in namočila roke v milnico. — Oh, kako nerodni ste moški v gospodinjskih zadevah! — Nato se je obrnila k očetu in se nasmehnila. — Vse je v redu, očka. Laureen si zna sama pripraviti zajtrk in tudi Charlie zna poskrbeti zase.

— Kljub temu ne želim, da bi hodila k meni. Lahko si vzamem postrežnico.

— Zakaj bi plačeval ženske?

— Kako pa naj porabim pokojnino, za vraga! — je zamrmral Calway in se vrnil v sobo.

Kmalu se mu je pridružila Ann.

— Prišla sem te vabit, da bi šel z nami na weekend. Ali prideš? Charlie mi je rekel, naj se ne vrnem brez odgovora.

— Nimam časa za izlete, Ann. Vedno kaj delam.

— Delaš? Razumi vendar, da si upokojenec. Polni dve leti sta minili, odkar si slekel policijsko uniformo.

Calway se je molče zavalil v svoj naslonjač, Ann pa je nadaljevala s pospravljanjem sobe.

— Oh, očka, — je nenadoma prekinila tišino, — zakaj nisi tak kot so drugi ljudje? Sploh se ne spominjam, kdaj si zadnjič videl našo Laureen.

— Žal mi je, — je odgovoril. — Zelo važen posel imam. Pričakujem poziv...

— Oh, vedno najdeš kak izgovor...

o

Ann je ob osmih končala z delom in odšla v pisarno, kjer je bila zaposlena kot strojepiska. Calway do devetih še ni popil svoje kave. Ves čas je sedel v naslanjaču in gledal v telefon. Ko je zazvonil, se je zdrznil.

— Gospod Calway?

— Da... ali je tam doktor Lang?

— Da. Žal mi je, ker vas nisem mogel prej poklicati, toda imel sem opravka z gospo Stanley. Lahko vam rečem, da se dobro počuti.

— Me veseli, — je dejal Calway, — ampak to ni vse, kar želim vedeti, doktor!

— Ob dveh popoldne ji bomo sneli ovoje. Veselilo bi me, če bi prišli že malo prej.

— Dobro, prišel bom ob enih.

Očesna klinika je bila v Milldalu. Pisarna doktorja Langa je bila v prvem nadstropju.

— Veseli me, da ste prišli, — je dejal doktor smehljaje. — Pred desetimi minutami sem govoril z gospo Stanley. — Povedala mi je nekaj stvari, ki jih prej nisem vedel. Bili ste zelo plemeniti do nje.

— Nisem prišel k vam zaradi tega, doktor. Rad bi izvedel nekaj več o operaciji.

— Lahko rečem, da je operacija tehnično uspela. Toda pri presaditvi leče ne moremo nikoli biti prepričani v uspeh, dokler ne snamemo ovojev... Gospa Stanley mi je povedala, da ste bili prej policijski stotnik. Povedala mi je, da ste jo gmotno podpirali vseh dvajset let, odkar je izgubila vid.

— Oh, od časa do časa sem ji poslal po nekaj dolarjev.

— Policaj vendar ni dolžan vse življenje skrbeti za žrtev neznanega razbojnika.

— Rekel sem vam že, da sem imel svoje razloge...

— Ali bi mi lahko natanko opisali ves primer? — je vprašal doktor Lang. — Seveda, če vam ni neprijetno.

Calway se je naslonil nazaj in za nekaj trenutkov obmolknil, kakor da bi obujal v sebi spomine na pretekle dogodke...

— Bila je zima 1940. Zelo mrzla zima, ki se je prav dobro spominjam, ker sem tedaj prvič napredoval. Gospa Stanley je imela majhno trgovinico; sama jo je vodila, ker je bil njen mož bolan. Prav ona je bila moj prvi „primer".

Nekega večera, ko se je pripravljala, da zapre svoj lokal, je vstopil neki deček. Imel je 15, največ 16 let. Zahteval je raztopino kamene sode. Ko mu je napolnila čašo z njo, je nenadoma dejal: „Kaj vam je ljubše: da vam tole zlijem v obraz ali pa da odprete blagajno?"

Ženska se je prestrašila in pričela klicati na pomoč. Deček je uresničil svojo grožnjo: zlil ji je tekočino v obraz. To je bilo zadnje, kar je videla...

Inšpektor je zaupal ta primer meni, ker sem stanoval v tistem delu mesta in sem dobro poznal vse ljudi. Ko je bila gospa Stanley sposobna za razgovor, sem jo prosil, naj mi opiše dečka. Toda vse, kar mi je lahko povedala, je bilo to, kar sem vam pravkar pripovedoval. Zame je bilo to dovolj. Deček je lahko bil samo Chicky Newell.

Poznal sem Chickyja od njegove prve cigarete, čeprav še ni imel opravka s policijo. Bil sem prepričan, da je on. Poklical sem ga k sebi in ga vprašal, kje je bil tisti večer. „V kinu," mi je odgovoril. Toda nihče ni mogel potrditi, da ga je tam videl.

Čakal sem, da bo gospa Stanley spregledala in prepoznala fanta, toda kmalu je postalo jasno, da je popolnoma oslepela.

Tega primera nisem pozabil. Redno sem obiskoval gospo Stanley, ko pa ji je umrl mož, sem ji pomagal z denarjem, kolikor sem mogel. Dejansko pa sem čakal na dan, ko bo slednjič lahko identificirala razbojnika.

Calway je obmolknil.

— In kako si predstavljate to identifikacijo? — ga je vprašal doktor.

Policaj se je nasmehnil in izvlekel iz žepa orumenelo fotografijo.

— To je dečkova slika, — je dejal. — Stara je dvajset let. Če bo gospa Stanley le malo videla, ga bo prepoznala.

o

Žena je sedela v zamračeni sobi. Vse je bilo belo: njeni lasje, zavoj na njenih očeh...

— Doktor Lang? — je vprašala.

— Da, jaz sem.

Žena se je nasmehnila.

— Zdaj bomo sneli ovoj, — je dejal doktor Lang. — Sedite čisto mirno!

Doktor je pričel odvijati ovoj. Ko je bilo to končano, so bile ženine oči zaprte.

— Zdaj pa počasi, čisto počasi odprite oči! — je spregovoril doktor Lang.

Veke so ji zadrhtele. Zenice so se premaknile.

— Vidim! — je vzkliknila.

— Ne obračajte glave... Povejte koliko prstov držim pred vašim obrazom!

— Dva, — je odgovorila žena in pričela jokati.

— Zdaj pa se odpočijte. Pozneje bo prišel gospod Calway in vas bo nekaj vprašal.

o

Minila je dobra ura, preden se je žena pomirila.

— Žal mi je, ker vas vznemirjam, — je spregovoril Calway, — ampak to je zelo važno zame. Ali se še vsega spominjate?

— Da, — je odgovorila žena, — ampak zame to ni prav nič več važno. To je bilo pred tolikimi leti. Ne sovražim več tistega dečka.

— Nimate prav! Kaj takega ni mogoče pozabiti. Bodite, prosim, tako prijazni in si oglejte tole sliko! Ali je to tisti deček, ki vas je oslepil?

Žena je nekaj trenutkov opazovala sliko, nato pa se je zavalila v blazino.

— Ne, je rekla. — To ni tisti.

— Poglejte še enkrat!

— Ne, — je ponovila žena odločno. — To ni tisti obraz. Sploh nič mu ni podoben.

Calway se je dvignil in vtaknil sliko v žep.

— Ali ste jezni name? — ga je vprašala žena.

Policaj ji ni odgovoril.

o

Sedel je v svoj avto, toda ni se odpeljal domov. Zapeljal je proti Coltonu, predmestju, kjer je stanovala njegova hčerka.

Odprl mu je Charlie in ga veselo pozdravil.

Ann je objela očeta. Pritekla je tudi njegova štiriletna vnukinja.

BRANKO BELAN

MAČEK

V avtobusu je bila takšna gneča, da je starčka res zaskrbelo za mačka, ki mu je leno zleknjen ležal v naročju.

»Pazite, prosim vas!« je zaskrbljeno opozoril novega potnika, ki si je skušal najti prostor med njegovimi nogami in sedežem pod njim.

»Pa mi vi najdite boljši prostor,« je odgovoril potnik.

»Kar naprej sprejemajo in sprejemajo potnike, prostora pa je samo za šestinpetdeset ljudi,« je zamrmral starček in se trudil, da bi z roko zaščitil mačka.

»Seveda, mačke so važnejše kot potniki,« je prezirljivo rekel oni.

»Tega nisem rekel... Prosim, sem rekel kaj takega?« se je obrnil starček k drugim. »Ali sem?«

»Niste, vendar pa se tako vedete.«

»Na tej progi bi moralo biti več avtobusov,« je rekel starček.

»Zakaj pa niste mačke pustili doma,« je rekla debela ženska, ki se je v avtobusu prav tako borila za življenjski prostor.

»Komu?... Samec sem... Peljem se k hčerki, ker je bolna...«

»Mačka bi se znašla tudi brez vas,« je rekla ženska.

»Maček,« jo je popravil starček, »maček Marko... Ne, ne bi se znašel. Navadil se je name. Veste, ni takšen kot katerikoli maček,« se je opravičeval starček in nežno pobožal Marka.

»Meni se ne zdi drugačen,« je posmehljivo rekel študent s sprednjega sedeža. Očitno ga je zanimal odgovor, ker se je vprašujoče zazrl v starčka.

»Ko bi kdajkoli imeli samo enega prijatelja, takšnega, kot je meni Marko, ne bi nikdar rekli kaj takega,« je dejal starček. »Marko živi pri meni cela tri leta. Odlično se razumeva. On ve vse o meni, jaz pa vse o njem... Kajne, Marko?«

Marko ni odgovoril, ko pa ga je starček požgečkal, se je zadovoljno pretegnil.

»Vidite!« se je nasmehnil starček.

»Ne vidimo,« je porogljivo rekel študent.

»Morali bi naju videti, Marka in mene, v najini hiši... ko se oba razgovoriva,« je otožno pravil starček in s pogledom iskal sočutja in razumevanja. »Zdaj je Marko malo zbegan. Doslej je potoval le enkrat, pa še takrat je bil čisto majhen.«

»Mačke si zapomnijo samo hiše,« je rekla tista ženska.

»Ne poznate Marka. Spomnil bi se tudi avtobusa, ko ne bi takrat potoval v košarici.«

Avtobus se je ustavil.

»Stali bomo deset minut,« je povedal sprevodnik.

Bili so na odprtem križišču. Ob cesti je bilo nekaj morda povsem zapuščenih starih zgradb, okrog katerih je rasel plevel.

Potniki so začeli izstopati, bodisi, da bi se nadihali zvežega zraka, bodisi, da bi se presedli, nekaj novih potnikov pa je s kovčki navalilo noter.

Starček je potegnil iz žepa veliko uro.

»Marko, tudi midva greva malo ven. Prileglo se ti bo malo pretegniti šapice, hm?«

Izstopil je z Markom v naročju in ga previdno postavil na tla.

Marko se je ravnodušno ozrl, se podrgnil ob noge svojega gospodarja, potem pa zamijavkal.

»Ne boj se, Marko, ne bova ostala tukaj. Rekel sem ti, da greva obiskat tvojo rojstno hišo. Boš videl, da te nisem prevaral,« mu je govoril starček in se ozrl, če ga kdo ne posluša.

Očitno je bil zelo ponosen na svojega prijatelja Marka.

»Morda bi rad lulal ali kakal?« ga je vprašal. »Kar reci, nikar se ne sramuj... No, prav!... Pojdiva tamle za hišo.«

Starček je stopil naprej, toda Marko mu ni sledil.

»Zelo je sramežljiv,« je rekel tistemu študentu, ki se je znašel blizu.

»Vidim,« je ravnodušno rekel študent.

Starček mu je bil hvaležen tudi za takšno priznanje. Spet je potegnil iz žepa uro in ko se je prepričal, da je še dovolj časa, je dvignil Marka in z njim odšel poiskat primerno mesto za opravljanje potrebe. Kmalu je izginil za borno stavbo, ki se je nesmiselno potegnila poševno ob cesti.

Potniki so začeli počasi vstopati.

Starček je pokukal, potem pa izračunal, koliko je še časa. Manjkala je samo še minuta, ko pa se je obrnil, da bi poklical Marka, tega ni bilo več tam, kjer ga je bil pustil.

»Marko!« ga je poklical. »Gremo, Marko.«

Marka pa ni bilo, kot bi se vrdl v zemljo. Malo naprej je starček v zidu stare zgradbe opazil zapahnjena vrata. Ogledal si jih je. Očitno se je Marko splazil pod podboji skozi travo.

»Marko!« ga je poklical nekoliko močneje.

Avtobus je zatrobil.

»Marko!« je še glasneje poklical starček. »Kaj ne slišiš troblje?«

Ker se Marko tudi tokrat ni oglasil, je starček pohitel do ceste.

»Samo trenutek, prosim vas!« je rekel sprevodniku, ki ga je čakal.

»Deset minut je že poteklo,« je dejal sprevodnik.

»Samo trenutek! Takoj bom —« je živo rekel starček in pohitel k tisti stavbi, ne da bi počakal odgovora.

»Da ni morda Marku slabo,« je porogljivo zinil študent.

»Slabo gor ali dol, naj vstopi, ker gremo naprej,« je nemirno priganjal voznik, ker ni vedel, za koga gre.

»Staremu je zbežal maček,« mu je razložil sprevodnik.

Voznik je še nekajkrat zatrobil.

Starček se je pokazal, obupano pomahal z modrim robcem, s katerim si je brisal pot, potem pa spet zginil za hišo.

Sprevodnik je stekel za njim.

»Če takoj ne vstopite, boste ostali tukaj,« je rekel starčku.

»Nesrečnik je zlezel v to skladišče,« je dejal starček. »Noče opravljati potrebo na odprtem prostoru... Zdaj gotovo ne zna najti izhoda. Ko bi le mogli vlomiti...«

»Poslušajte, ne moremo čakati. Imamo točen vozni red. Ko bi šlo za kak resen primer...«

»Saj to je resen primer,« je prepričano rekel starček in še naprej klical Marka, ga vabil, se mu dobrikal in mu razlagal položaj.

Prihitel je tudi voznik.

»Kaj, hudiča, mečkaš?« se je zadrl na sprevodnika.

Starček ga je nerazumevajoče pogledal:

»Oprostite, toda plačal sem vozno karto. Hotel sem plačati tudi za Marka, pa so mi povedali, da ni treba, če ga imam v naročju. Prosim, saj ga imam v naročju...«

»Kaj me briga ta vaš Marko,« je rekel voznik in se spet zadrl na sprevodnika: »Gremo!«

Sprevodnik se je nerad premaknil.

Starček je za trenutek nehal iskati in stopil za voznikom in sprevodnikom.

»Kaj se nikomur ne smili ta moj Marko?« je vprašal s solznimi očmi in pogledal po potnikih.

»Človek božji, pa menda ne bomo zaradi mačka počakali noč na cesti,« je rekel potnik brez sedeža. »Če vam je do mačka, pa ostanite in ga iščite sami,« je dodal v upanju da bo zasedel starčkov sedež v avtobusu.

Voznik in sprevodnik sta že bila na svojih mestih.

Avtobus se je že premikal.

»Stoj!« je z vso močjo zakričal nesrečni starček in se zagnal proti vratom avtobusa.

Šofer je ustavil.

Starček je nekaj časa stal nem od osuplosti, potem pa s težavo spregovoril:

»Me ne boste za hipec počakali?« je obupano vprašal.

»Zapri!« je zavpil šofer in spet pognal avtobus. »Naj gresta on in maček k hudiču!«

Sprevodnik je prijel starčka za roko in ga poskušal potegniti v voz.

»Prosim, samo da vzamem svoj kovček,« je rekel starček.

Šofer ni ustavil.

»Kaj človek ne sme izstopiti, če hoče?« se je uprl tisti potnik. »Človek ima pravico do svojega kovčka!«

Voznik je nejevoljno ustavil.

Potnik je hitro dvignil starčkov kovček in ga ponudil sosedu, da ga je dal naprej. Očitno ni hotel izgubiti prostora, toda medtem ko se je nagnil naprej, se je zavalila na prosti sedež tista debela ženska.

»Vi bi tako ravnali tudi s človekom,« je razočarano rekel starček, ko je dobil kovček.

Končno je avtobus odpeljal.

»Mačke imajo rade samo hiše,« je rekla debela ženska in se zadovoljno oddahnila.

Starček je nekaj časa še gledal za odhajajočim avtobusom, potem pa je povsem izginil za oblakom prahu.

— Kako dolgo ostaneš pri nas? — je vprašala Ann.

— Morda teden dni.

— Oh, ne! Ne pustimo te, dokler ne mine najmanj mesec dni!

— Takoj se vrnem, — je dejal Charlie. — V klet grem po steklenico, ki jo že dolgo hranim za to priložnost.

— Joj, moja večerja! — je vzkliknila Ann in stekla v kuhinjo, za njo pa mala Laureen.

Ko je ostal sam, se je Calway ozrl po sobi, nato pa je pristopil k polici s knjigami. Na njej je ležal velik družinski album. Odprl ga je, izvlekel iz žepa tisto orumenelo fotografijo in jo potisnil med strani albuma — med fotografije, na katerih je bila slika dečka in odraslega moža — njegovega zeta...

Tehnični napredek ubija človeka

Skupina svetovno znanih znanstvenikov je prišla do prepričanja, da današnji tehnični napredek ubija modernega človeka. Povprečna starost sodobnega človeka se je po zaslugi napredka na higiensko-tehničnem in medicinskem področju sicer znatno podaljšala, vendar pa obstoji nevarnost, da bo ta zelo pomembna pridobitev človeškega napredka že v kratkem močno zmanjšana zaradi vedno bolj izrazito negativnih vplivov, ki jih napredek moderne tehnike pušča na človeku. Na kaj so znanstveniki opri to svojo vznemirljivo, toda zelo odločno trditev!

Profesor Pierre Larocque napoveduje, da bo prihodnjih dvajset let, to je od leta 1965 do 1985, obdobje, ki bo zahtevalo popolno mobilizacijo vseh možnosti prilagojevanja človeka in tehnike. Kolikor bo človek nesposoben prilagoditi se novemu tempu življenja — hitrejšemu, avtomatiziranemu, mehaniziranemu in atomiziranemu — ne bo mogla nobena od danes tehnično visoko razvitih držav obdržati svoje visoke ravni.

Napovedi profesorja pariške univerze Bourliera so še bolj jasne. Z vrsto poskusov je dokazal, da človek vedno težje prenaša pogoje, ki mu jih vsiljuje razvoj tehnike. Moderna tehnika in moderno življenje povzročata vsak dan vedno nove in nove fizične, pa tudi psihične šoke, ki se jim človek ne more izogniti. To je dovedlo do presenetljivega dejstva, da imajo petdesetletniki naše dobe le štiri odstotke več možnosti, da preživijo 50. leto, kot njihovi vrstniki iz leta 1900.

Znanstveniki se tudi vprašujejo, ali se bodo nove generacije lahko prilagodile novemu življenju. Če se to ne bo zgodilo, se bo človek znašel v nepričakovanem položaju, da se bo tehnični napredek, ki bi mu moral izboljšati življenjske pogoje, čez deset ali dvajset let sprevrgel v faktor, ki bo pretil s fizičnim uničenjem modernega človeka.

RADIO PROGRAM

RADIO CELOVEC

I. PROGRAM

Poročila: 5.45, 6.45, 7.45, 12.30, 16.45, 20.00 22.00

Dnevne oddaje (razen nedelje): 5.55 Kmečka oddaja — 6.00 Pestro mešano — 7.55 Gospodarske vesti — 8.15 Jutranji koncert — 9.00 Pozdrav nate (razen sobote in nedelje) — 10.00 Za gospodinjo — 11.00 Ljudske viže — 11.45 Oddaja za podeželje — 12.00 Opoldanski zvonovi — 12.40 Deželna poročila — 13.05 Opoldanski koncert — 14.55 Posebej za vas — 16.00 Glasba zate — 17.00 Popoldanski koncert — 18.45 Pestro mešano — 18.55 Lokalne športne novice — 19.30 Odmev časa — 20.10 Deželna poročila.

Sobota, 19. 12.: 8.05 Domači vrt — 14.15 Pozdrav nate — 15.30 Križana dekla — 16.00 Iz vseh dolin zveni — 17.00 Sanjske želje — 18.00 Kulturni razgledi — 19.10 Odmev časa — 20.15 40 let avstrijskega radia — 22.15 Državno prvenstvo v hokeju na ledu: KAC — Wiener Eissportvereinigung.

Nedelja, 20. 12.: 8.05 Kmečka oddaja — 9.05 Včerajšnji favoriti popevk — 12.45 Ogledalo Mestnega gledališča — 13.45 To je najmirnejši čas leta — 14.30 Pozdrav nate — 16.30 Križem po svetu, križem skozi čas — 18.05 Junak iz Calaverasa, komična opera — 19.00 Nedeljski šport — 20.10 Srečanje v Hamburgu.

Ponedeljek, 21. 12.: 8.00 Domača književnost — 15.15 Komorni koncert — 15.45 Koroški knjižni kotiček — 18.15 Tisk in gospodarstvo — 18.35 Mladinska oddaja — 20.15 In kaj mislite vi? — 20.30 Prosti sodelavec — 21.15 75-letnica Willija Schumana.

Torek, 22. 12.: 8.00 Zveneči jutranji pozdrav — 15.30 Vsi zgodaj na noge — 15.45 Mladinska oddaja — 18.00 Mesec dni deželne politike — 18.15 Iz prve roke — 19.00 XY ve vse — 20.15 Fjodor in Ana, slušna igra — 21.30 Pesem za lahko noč.

Sreda, 23. 12.: 8.00 Zveneči jutranji pozdrav — 15.30 Kako lepo sveti jutranja zvezda — 15.45 Hišica v Sekiri — 18.00 Pripravite pot gospodu — 18.15 Pomoč potrebuje vsak — 18.30 Znanstveni pogovori — 20.15 Komorni koncert — 22.15 Božična in novoletna voščila iz Avstralije.

Četrtek, 24. 12.: 8.00 Zveneči jutranji pozdrav — 12.50 Govori vodja celovškega studia — 14.55 Nemška kmečka maša po narodnih vižah — 15.15 Ura pesmi — 15.45 Božične pesmi — 20.15 Cerkvene kantate — 21.00 Melodije, ki so osvojile svet — 22.15 Evropski božič — 23.00 Ukrajinske božične pesmi.

Petek, 25. 12.: 8.15 Praznična jutranja oddaja — 12.45 Božična pripovedka — 13.45 Iz domačih krajev — 14.30 Pozdrav nate — 18.00 Življenje uspeha — 19.00 Športna poročila — 20.10 Čarobna piščal.

II. PROGRAM

Poročila: 6.00, 7.00, 8.00, 13.00 17.00, 19.00, 22.00, 23.00, 00.00.

Dnevne oddaje (razen nedelje): 5.30 Dobro jutro — 6.10 Z glasbo v dan — 6.40 Jutranja opazovanja — 6.50 Pestro mešano — 7.20 Jutranja glasba — 11.00 Veseli ob enajstih — 11.45 Za avtomobiliste (razen nedelje) — 13.10 Pestro mešano — 14.50 Objave za Avstrijo — 15.00 Šolska oddaja — 16.30 Koncertna ura — 17.10 Kulturne vesti — 17.30 Reporterji med potjo — 18.00 Vsakodnevna glasbena oddaja s plošč — 19.20 Kaj slišimo zvečer — 21.55 Športni komentar.

Sobota, 19. 12.: 8.20 Prosimo, prav prijazno — 9.30 Bodite čisto tiho — 13.20 Odmevi iz Avstrije — 14.00 Pariški ABC — 14.40 Tehnični razgledi — 16.00 Za deželno ženo — 16.30 Balkansko glasbeno potovanje — 17.10 Iz parlamenta — 17.25 Avstrijska hit-parada —19.10

Ponedeljek, 21. 12.: 8.10 Prosimo, prav prijazno — 9.35 Viva la musica — 13.30 Za prijatelja opere — 15.30 Dobro poudarjeno — 16.00 Otroška ura — 17.15 Brali smo za vas — 17.40 Ženska oddaja — 19.25 Knjiga s sedmimi pečati — 21.15 Dunaj koncem prejšnjega stoletja — 22.15 Zabavna večerna glasba.

Torek, 22. 12.: 8.20 Z veselo igro — 9.35 Iz stvaritev velikih mojstrov — 13.30 Pomembni orkestri — 14.35 Na poti za mirom — 15.30 Oddaja za ženo — 16.00 Esej v našem času — 17.15 Znanje za vse — 19.30 Poleti z nami — 20.30 Peter Alexander pripoveduje — 21.30 O tem lahko govorimo.

Sreda, 23. 12.: 8.10 Prosimo, prav prijazno — 9.20 Iz stvaritev velikih mojstrov — 13.30 Za prijatelja opere — 14.35 Občutljiva, pripovedka — 15.00 Pred težavami praznovanja — 16.00 Shakespeare na modernih odrih — 16.30 Komorna glasba — 17.40 Domači zdravnik — 19.30 Halo, teenagerji — 20.15 Vseh devet — 21.45 Božična poslanica papeža — 22.15 Tretje znamenje.

Četrtek, 24. 12.: 8.10 Dobrodošli v Avstriji — 9.00 Ljudje v gorah — 9.45 Božični oratorij — 13.20 Operni koncert — 15.30 Tiho, tiho, brez hrupa — 16.10 Ker v prenočišču ni bilo prostora — 16.30 Sveta noč, blažena noč — 16.50 Govori notranji minister — 17.10 Dela starih mojstrov — 17.55 Zveneča knjiga basni — 18.35 Stare pesmi ob jaslih — 19.20 Božič se le veseli — 19.35 In dulci jubilo — 21.05 Revnih otrok božič.

Petek, 25. 12.: 8.05 Božič je — 11.00 Artaban, oratorij — 13.10 Za avtomobiliste — 14.30 Jeffejeva hčerka — 16.00 Vesela popoldne — 17.05 Gledališče po vsem svetu — 17.25 Rabata srajca, slušna igra — 19.20 Pesništvo in glasba — 20.00 Priljubljene viže — 20.30 Johann Strauss in njegovo stoletje — 22.30 Z glasbo v noč.

SLOVENSKE ODDAJE

Sobota, 19. 12.: 9.00 Od pesmi do pesmi, od srca do srca.

Nedelja, 20. 12.: 7.30 Duhovni nagovor — S pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo.

Ponedeljek, 21. 12.: 14.15 Poročila, objave, pregled sporeda — Za našo vas — 10 minut za športnike — 18.00 Za naše male poslušalce.

Torek, 22. 12.: 14.15 Poročila, objave — Pismo božičku.

Sreda, 23. 12.: 14.15 Poročila, objave — Kar želite, zaigramo.

Četrtek, 24. 12.: 14.15 Poročila, objave — Sveti večer.

Petek, 25. 12.: 7.30 Duhovni nagovor — Božične pesmi.

RADIO LJUBLJANA

oddaja na srednjem valu 327,1 — 257 — 212,4 — 202 m UKV frekvence 88,5 — 92,9 — 94,1 — 90,5 — 97,9 MHz

Poročila: 5.15, 6.00, 7.00, 8.00, 10.00, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00, 17.00, 18.00, 22.00, 23.00, 24.00.

Dnevne oddaje (razen nedelje): 5.00 Dobro jutro — 11.00 Za avtomobiliste — 12.05 Kmetijska oddaja — 13.15 Obvestila in zabavna glasba — 13.30 Priporočajo vam — 15.00 Popoldanski radijski dnevnik — 16.00 Vsak dan za vas — 18.00 Aktualnosti doma in po svetu — 19.05 Glasbene razglednice — 19.30 Večerni radijski dnevnik.

Sobota, 19. 12.: 9.25 Mladi glasbeniki — 12.15 Domače pesmi in napevi — 14.05 Ljubezen — čarovnica — 14.35 Voščila — 15.30 Zbor primorskih študentov — 17.35 Pesmi in plesi iz Jugoslavije — 18.45 S knjižnega trga — 20.00 Modrostni zob — 21.00 Zaplešite z nami — 22.10 Oddaja za naše izseljence.

Nedelja, 20. 12.: 8.00 Pet kragulčkov, mladinska radijska igra — 9.05 Voščila — 10.00 Še pomnite, tovariši — 10.40 Nedeljski koncert lahke glasbe — 12.05 Voščila — 13.30 Za našo vas — 13.50 Čez hrib in dol — 14.00 Danes popoldne — 16.00 Humoreska tedna — 17.30 Potnica iz kabine 45, radijska igra — 18.23 Glasba za podvečer — 20.00 Naš nedeljski sestanek — 20.45 Glasba ne pozna meja — 21.30 Iz slovenske simfonične glasbe.

Ponedeljek, 21. 12.: 8.05 Jutranja glasbena srečanja — 8.55 Za mlade radovedneže — 9.25 Iz narodne zakladnice — 10.35 Naš podlistek — 12.15 Pred domačo hišo — 14.05 S poti po Romuniji — 14.35 Voščila — 15.30 Zborovske skladbe Vinka Vodopivca — 17.05 Iz opernega sveta — 18.45 Svet tehnike — 20.00 Simfonični koncert iz Zagreba — 22.10 Nočni akordi.

Torek, 22. 12.: 8.05 Kvintet Borisa Franka — 9.25 Drobni odlomki iz oper — 12.15 Zbor Jugoslovanske ljudske armade — 14.05 O slovenski književnosti po zadnji vojni — 15.30 V torek nasvidenje — 17.05 Koncert po željah poslušalcev — 18.45 Na mednarodnih križpotjih — 20.00 Majhen recital Marjana Lipovška — 21.05 V spominih na slavne dni — 22.15 Ansambli zabavne glasbe.

Sreda, 23. 12.: 8.05 Glasbena matineja — 8.55 Pisan svet pravljic in zgodb — 9.45 Pri domačih in tujih solistih — 10.45 Človek in zdravje — 12.15 Beneški fantje — 12.30 Iz Verdijevih oper — 14.35 Kaj in kako pojo mladi pevci — 15.30 Slovenske narodne v priredbi Franceta Marolta — 17.05 Slovenski reproduktivni umetniki — 18.45 Naš razgovor — 20.00 Poje Akademski pevski zbor iz Beograda — 20.20 Igra ansambel Jožeta Kampiča — 20.40 Mesec, opera.

Četrtek, 24. 12.: 8.05 Jutranji zabavni zvoki — 9.25 Glasbeni vedež — 12.15 Na kmečki peči — 14.05 Naši solisti v popularnih operah — 14.35 Voščila — 15.40 Literarni sprehod — 17.05 Turistična oddaja — 18.15 Odskočna deska — 18.45 Jezikovni pogovori — 20.00 Četrtkov večer — 21.00 Literarni večer — 22.10 S popevkami po svetu.

Petek, 25. 12.: 8.35 Za vsakogar nekaj — 8.55 Pionirski tednik — 10.35 Novost na knjižni polici — 12.15 Domače viže in napevi — 14.35 Beethovnove skladbe — 15.30 Poje zbor Tridentinskih alpinistov — 15.45 Novo v znanosti — 17.05 Petkov simfonični koncert — 18.45 Na mednarodnih križpotjih — 20.30 Tedenski zunanjepolitični pregled — 21.15 Oddaja o morju in pomorščakih — 22.15 Za ljubitelja jazza.

RADIO TRST

Slovenske oddaje

Sobota, 19. 12.: 12.15 Znani sobodniki — 15.00 Volan — 15.20 Zadeva je končana, drama — 18.00 Kraška flora — 18.30 Glasbena oddaja za mladino — 19.15 Družinski obzornik — 20.35 Teden v Italiji — 21.00 Vabilo na ples.

Nedelja, 20. 12.: 9.00 Kmetijska oddaja — 9.30 Revija goriških pevskih zborov — 11.15 Pripovedka o burji — 13.00 Kdo, kdaj, zakaj — 14.30 Sedem dni po svetu — 15.00 Znani pevci — 20.30 Iz slovenske folklore — 22.10 Klasična simfonija.

Ponedeljek, 21. 12.: 11.45 Italijanski orkestri in pevci — 18.00 Znanstveni leksikon — 18.30 Naši mladi koncertisti — 19.15 Plošče za vas — 20.35 Armida, tragična opera.

Torek, 22. 12.: 12.15 Pomenek s poslušalkami — 18.00 Italijanščina po radiu — 19.15 Pisani balonček — 21.30 Slovenske novele 19. stoletja — 21.55 Solisti naše dežele.

Sreda, 23. 12.: 12.15 Brali smo za vas — 18.00 Skozi mestne luči — 18.30 Slovenski skladatelji 20. stoletja — 19.15 Higiena in zdravje — 20.35 Simfonični koncert.

Četrtek, 24. 12.: 12.15 Božič v Trstu pred sto leti — 18.00 Novele in črtice — 18.30 Kantate in oratoriji — 19.15 Lepo pisanje, vzori in zgledi mladega rodu — 23.30 Božične harmonije.

Petek, 25. 12.: 8.30 Slovenski zbori — 9.00 Božični odmevi z vsega sveta — 12.00 Simfonični orkester — 18.00 Bilo je nekoč — 18.15 Božične skladbe — 18.35 Otroški pevski zbor iz Škednja — 19.12 Od severnega rta Amazonke — 19.30 Praznični motivi — 21.00 Zvonovi, radijska igra.

TELEVIZIJA

AVSTRIJA

Sobota, 19. 12.: 17.00 Za otroke: Odkrivamo morje — 17.30 Za družino — 18.33 Adventno petje iz Salzburga — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Eden bo zmagal — 22.20 Nalivno pero, kriminalni film.

Nedelja, 20. 12.: 17.00 Za otroke — 17.55 Svet mladine — 18.25 Knjižni kotiček — 19.00 Sedem dni svetovnih dogajanj — 19.30 Družina Leitner — 20.20 Kaj vidimo novega — 21.35 Pet Angležev praznuje Božič.

Ponedeljek, 21. 12.: 18.33 Tečaj francoščine — 19.00 Aktualni šport — 19.30 Čas v sliki — 20.05 Maigret v Liberty-baru — 21.00 Športno omizje.

Torek, 22. 12.: 18.33 Tečaj angleščine — 19.30 Čas v sliki — 20.05 Mestni pogovori — 21.20 Kocka, kabaret.

Sreda, 23. 12.: 11.55 Športno omizje — 17.00 Za otroke — 18.33 Tečaj francoščine — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 20.05 Vaš nastop, prosimo — 21.05 Človek gladuje.

Četrtek, 24. 12.: 17.00 Božično veselje in nevarnosti — 17.30 Za družino — 17.50 Sveta noč, blažena noč — 18.50 Božična pripovedka — 20.10 Koledarske dogodivščine — 20.55 Rue de Havre — 22.35 Black Natibity — 23.40 V pesmi in plesu — 23.55 Polnočnica.

Petek, 25. 12.: 11.00 Prenos papeževe maše — 17.00 Za otroke — 18.50 Drevo začara svet — 19.10 Brezimenski — 19.45 Čas v sliki — 20.30 Otroci, komedija.

Številke o Moskvi

Med največja mesta na svetu sodi tudi sovjetska prestolnica Moskva, in sicer tako po številu prebivalcev, ki jih ima 6,4 milijona, kakor še posebno po svoji razsežnosti, saj zavzema površino 87.500 hektarov (za primerjavo: New York 81.700, London 30.300 in Pariz 10.400 hektarov).

V zadnjih desetih letih se je 3,3 milijona Moskovčanov, torej dobra polovica, preselilo v nova stanovanja. Hkrati gradijo v Moskvi 3400 stanovanjskih zgradb in povprečno 300 novih stanovanj dnevno izročijo stanovalcem. Samo v zadnjih dveh letih so potrgali 5000 starih zgradb, njihovi prebivalci pa so se naselili v novih, moderno opremljenih stanovanjih.

Moskva ima 123 mostov, 23 železniških prelazov, 12 cestnih podvozov in 43 podvozov za pešce. Najbolj priljubljeno prometno sredstvo Moskovčanov je podzemska železnica, katere omrežje je dolgo 260 km, njenih 1200 vagonov pa prevozi na leto 1,1 milijarde potnikov. Vsa javna prometna sredstva prevozijo na dan 10 milijonov ljudi.

Moskovčani lahko izbirajo med 90 kinematografi in 30 gledališči; največja dvorana ima prostora za 6000 oseb. Nadalje ima Moskva 150 muzejev in galerij, 71 visokih šol in 672 drugih znanstvenih institutov. Število visokošolcev presega pol milijona, samo na moskovski univerzi je 26.500 slušateljev, med katerimi je zastopanih 67 narodnosti Sovjetske zveze ter nad 2000 tujih študentov iz 72 držav.

Za zdravje Moskovčanov skrbi 39.000 zdravnikov in 2000 zobozdravnikov. V otroških vrtcih je okoli 300.000 otrok, 35.000 učiteljev pa poučuje na 961 šolah. Povprečno se v Moskvi dnevno poroči 300 parov in se rodi 300 otrok. Od skupno 6,4 milijona prebivalcev se jih 100.000 piše Ivanov, 80.000 Smirnov in 50.000 Petrov.

V moskovskem mestnem sovjetu, ki šteje 1084 poslancev, je zaposlenih tudi 500 žensk; po poklicih: 476 poslancev je delavcev, 238 inženirjev, tehnikov in obratnih vodij, 131 partijskih, sindikalnih in drugih funkcionarjev, 129 znanstvenikov in pedagogov, 25 zdravnikov, 14 pisateljev in umetnikov itd.

Izdajatelj, založnik in lastnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem; glavni urednik: Rado Janežič, odgovorni urednik: Lovro Potočnik; uredništvo in uprava: Celovec - Klagenfurt, Gasometergasse 10, telefon 56-24. — Tiska: Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec - Borovlje. — Dopisi naj se pošiljajo na naslov: Celovec - Klagenfurt 2, Postfach 124.

Bogata izbira voščil

ZA BOŽIČNE PRAZNIKE
IN NOVO LETO
S SLOVENSKIM BESEDILOM
V KNJIGARNI

„Naša knjiga", Celovec, Wulfeng.

Ta teden vam priporočamo:

Lepa knjiga – dragoceno darilo

Za odrasle

- France Bevk: **IN SONCE JE OBSTALO,** roman Goriške med prvo svetovno vojno, 188 str., ppl. 60 šil.
- Matej Bor: **DALJAVE,** roman iz vojnih in povojnih let, 416 str., pl. 84 šil.
- Branimir Ćosić: **POKOŠENO POLJE,** roman iz dobe med dvema vojnama, 544 str., ppl. 68 šil.
- A. J. Cronin: **CITADELA,** roman o bližču in bedi zdravniškega poklica, 448 str., pl. 100 šil.
- F. M. Dostojevski: **ZAPISI IZ MRTVEGA DOMA,** roman iz stare Rusije, 572 str., polusnje 72 šil.
- Norbert Fryd: **KARTOTEKA ŽIVIH,** roman iz nacističnega koncentracijskega taborišča, 400 str., pl. 55 šil.

Za mladino

- Fran S. Finžgar: **POD SVOBODNIM SONCEM,** zgodovinski roman, 464 str., polusnje 86 šil.
- Ivan Cankar: **HIŠA MARIJE POMOČNICE,** povest iz dunajskega življenja, 108 str., ppl. 18 šil.
- James F. Cooper: **STEZOSLEDEC,** razburljive dogodivščine po divjih gozdovih, 576 str., slik. priloge, ppl. 118 šil.
- Miško Kranjec: **MLADOST V MOČVIRJU,** umetniška izpoved pisateljevega otroštva in deških let, 608 str., ppl. 105 šil.
- Walter Scott: **IVANHOE,** zgodovinski roman iz viteških časov, 384 str., br. 34 šil.
- Ilka Vašte: **ROMAN O PREŠERNU,** življenje največjega slovenskega pesnika, 464 str., pl. 78 šil.

Za otroke

- Lojze Krakar: **SONCE v KNJIGI,** zbirka otroških pesmic, 48 str., ilustr., kart. 40 šil.
- **GORA BISEROV,** zbirka pravljic sovjetskih narodov, 296 str., ppl. 89 šil.
- Hans Ch. Andersen: **SNEŽNA KRALJICA** in druge pravljice, 304 str., ilustr., ppl. 29 šil.
- **PESMI ZA OTROKE,** zbirka otroških pesmi slovenskih pesnikov, 112 str., ilustr., kart. 39 šil.
- Astrid Lindgren: **PIKA NOGAVIČKA,** pravljični roman o deklici, ki se ji izpolnijo vse želje, 272 str., ilustr., ppl. 32 šil.
- **DOMAČE BRANJE,** zbirka otroških pesmi in zgodbic, 108 str., ilustr., kart. 28 šil.

»Naša knjiga«, Celovec, Wulfengasse